

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 272:

Forslag til lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 273:

Forslag til lov om orlov.

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 274:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Arbejdskravet, dagpengeperioden m.v.).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 21/4 93).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Bakholt (S):

De tre lovforslag, vi her har til behandling, skal ses i sammenhæng. De giver udtryk for den fornyelse af arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikken, som regeringen ønsker gennemført, og som der er så hårdt brug for.

Arbejdsløsheden er meget stor, og den er desværre stigende. Der er derfor brug for nye tiltag, der i højere grad kan bidrage til at afhjælpe den høje arbejdsløshed. En styrkelse af arbejdsmarkedsuddannelsespolitikken skal være en af grundpillerne i indsatsen for at få nedbragt ledigheden, og hvis det skal lykkes, er det nødvendigt, at den arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske indsats retter sig mod både de beskæftigede og de ledige.

Med hensyn til de ledige bliver der nu mulighed for en fremrykning af indsatsen og en udbygning af de eksisterende tilbud. En af manglerne ved de nugældende ordninger er jo, at tilbudene kommer sent, er for ensartede og ikke i fornødent omfang tager hensyn til de lediges baggrund og behov. Vi får nu et mere de-

centralt og et mere fleksibelt system, hvor indsatsen skal være forskellig alt efter de forskellige behov.

Der er brug for en større fleksibilitet i tilbudene til de arbejdsløse. De nuværende regler for arbejds- og uddannelses tilbud har ikke i tilstrækkelig grad hjulpet de arbejdsløse, der havde størst risiko for langtidsledighed. Alt for få af dem kommer ud på det almindelige arbejdsmarked, så de kan fortsætte i varig beskæftigelse, og årsagen hertil er bl.a., at tilbudene kommer for sent i ledighedsforløbet og er for dårligt tilpasset til den enkeltes forudsætninger; der er f.eks. ikke i fornødent omfang mulighed for at kombinere uddannelse og jobtræning.

Indsatsen skal selvfølgelig være forskellig, fordi de arbejdsløse har forskellige behov. De har ikke den samme uddannelses- eller erhvervsmæssige baggrund og de samme forudsætninger, og derfor er det vigtigt at slå fast, at der nu skal foretages en vurdering af de lediges risiko for at blive langtidsledige. Indsatsen skal målrettes efter denne vurdering, så hovedparten af de samlede midler til beskæftigelse og uddannelse m.v. anvendes på de svagest udrustede ledige.

Når det drejer sig om de særligt udsatte grupper af ledige, kan der igangsættes en særlig indsats, som i højere grad vil gøre det muligt for disse grupper at fastholde og forbedre deres muligheder for en varig tilknytning til arbejdsmarkedet; der kan f.eks. etableres særlige jobforløb, som er tilpasset netop denne gruppe, inden for samfundsnyttige områder eller i den private sektor.

Orlovsmulighederne bliver også udvidet med regeringens forslag, og der er ingen tvivl om, at der er behov for det. Mange ønsker orlov til uddannelse, pasning af mindre børn eller noget helt tredje, og lovforslaget kan således være med til at skabe en bedre tilværelse for dem, der benytter sig af adgangen til at få orlov.

De orlovsordninger, regeringen foreslår, er meget fleksible. Der stilles ikke krav om genbesættelse af de ledige stillinger, og der er derfor ingen tvivl om, at ordningerne vil blive benyttet af flere personer, end tilfældet er med de nugældende orlovsordninger. Men vi er jo alle interesserede i, at der – uanset hvad orloven bruges til – i vidt omfang sker en genbesættelse

[Bakholt]

af de ledige job. Skal beskæftigelseffekten gennem jobrotation øges væsentligt, må de regionale arbejdsmarkedsmyndigheder, virksomhedsledelser og de ansattes organisationer bidrage til det, for det er til gavn for både virksomhederne, de beskæftigede og de ledige, når der for alvor kommer gang i jobrotationsordningen.

Netop ved en kombination af rammelovgivning og aftalebaserede rettigheder, som regeringen har lagt op til, kan der etableres aftaler om orlov og genbesættelse af ledige stillinger, der er tilpasset den enkelte virksomheds eller institutions særlige forhold. Men det kræver også, at der bliver gjort en indsats over for virksomhederne, institutionerne og arbejdsmarkedets parter, så de bliver opmærksomme på disse muligheder for at forbedre den arbejdsmarkedspolitiske indsats, både for de beskæftigede og de arbejdsløse. Jeg skal derfor spørge arbejdsministeren, hvilke planer ministeren har for at få gjort virksomhederne og arbejdsmarkedets parter opmærksomme på mulighederne for at bruge disse ordninger i moderne personale- og uddannelsesplanlægning.

Med den større frihed, der nu bliver til at tilrettelægge den arbejdsmarkedspolitiske indsats på regionalt plan, kan der i langt højere grad tages de nødvendige individuelle hensyn til de ledige, så de bliver bedre i stand til at fastholde og forbedre tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Socialdemokratiet er positivt indstillet over for de tre lovforslag, og vi vil under udvalgsarbejdet lytte til de gode råd, der måtte komme, så vi kan få et slutresultat, der er så godt som overhovedet muligt.

Per Stig Møller (KF):

»Århundredets største arbejdsmarkedsreform« kalder regeringen den orlovspakke, vi står med her. Men jeg vil godt spørge: Hvilket århundrede taler regeringen om? Det 18. århundrede? For reformen er ikke særlig stor, og den vil ikke være i stand til at nedbringe arbejdsløsheden; i bedste fald skaber den en vis camouflage af den reelle arbejdsløshed, i værste fald skubber den lidt flere ud i arbejdsløshed og begrænser antallet af reelle job. Regeringen har simpelt hen blot fundet ud af at bygge en smule videre på aktiveringspakken, der blev skabt af KV-regeringen i fjor, og som

vi i fællesskab udvidede i februar gennem nogle supplerende aftaler.

Orlovsordningerne på 80 pct. af dagpengene videreføres, og det er godt, at det nu bliver knæsat, at beløbet er lavere, når man ikke står til rådighed; det er også godt, at man fortsætter med en 1-årig orlov, sådan som vi har ønsket det. Men man tilføjer så en ny orlov på 70 pct. af dagpengene, nemlig en 1-årig prøveordning om sabbatorlov for de beskæftigede, og det skal jeg vende tilbage til.

Uddannelsesorloven vil selvfølgelig bidrage til at opkvalificere arbejdskraften, men det vil bare ikke ske på alle niveauer, som regeringen så stolt skriver, kun på det dagsaktuelle lønniveau på mellem 100.000 kr. og 130.000 kr. om året. Skal vi virkelig forbedre dagpengesystemet og opkvalificere arbejdskraften, skal vi indføre tillægfsforsikringer for alle, der tjener over 130.000 kr. om året, og give 80 pct. dagpenge for op til f.eks. 165.000 kr., så en metalarbejder kan få en rimelig kompensation i forhold til i dag. Disse ændringer skal selvfølgelig indføres gradvis, så de ikke stiller nogen ringere i morgen end i dag, men vi skal i gang med disse ændringer. De vil ifølge Socialkommissionen og OECD m.fl. fremme beskæftigelsen og gøre orlovsordningerne bredere, og dermed bliver arbejdskraften bedre kvalificeret på flere niveauer, end regeringens forslag lægger op til, samtidig med at der skabes flere job og mere jobrotation.

Man kan endvidere godt udstrække uddannelsesgodtgørelsen fra de foreslåede 2 år til 2½ år for at få nytte af flere uddannelser, men til gengæld kan regeringen godt droppe prøveåret med sabbatorordningen for de beskæftigede. Skal et sådant indføres, er det et overenskomstsspørgsmål, og regeringen har end ikke drøftet dette med arbejdsmarkedets parter forinden, hvilket selvfølgelig er kritisabelt.

Også her udviser regeringen mangel på fantasi. Lad dog denne sabbat komme de ledige til gode! Lad dem, der har lyst, forlade rådighedskøen og få luft under vingerne, så de måske vender tilbage med større klarhed over, hvilken individuel plan der kan føre dem tilbage til arbejdsmarkedet. Vi vil derfor hellere arbejde for, at de langvarigt ledige kan få en sådan sabbat, f.eks. svarende til iværksættertydelser, men det hænger også sammen med dagpengeperiodens samlede længde.

[Per Stig Møller]

Til gengæld synes vi, at regeringen har været lidt for fantasifuld, da den udformede børnepasningsorloven og gjorde den til en ret i stedet for som hidtil en aftale. Enhver orlov er en aftale og et tillidsforhold mellem arbejdsgiver og arbejdstager. Eftersom de fleste virksomheder herhjemme er små, vil det ikke være muligt at tilrettelægge arbejdet, hvis medarbejderne kan gå ind og ud proportionalt med antallet af børn, for der står jo, at dette børnepasningsår kan de tage ved hvert barn, de får, indtil det er fyldt 8 år, og der er 450.000 børn i Danmark under 8 år. Det vil sige, at vi kan få en betydelig udgiftsekspllosion, hvis ordningen bliver en succes, og det vil ikke hjælpe de arbejdsløse, for regeringen har ikke noget genbesættelseskrav, sådan som vi har, og som vi forlanger det.

I den økonomiske situation, erhvervslivet er i, vil der nok komme nogle ud, men der vil ikke komme ret mange ind. Der er ikke meget ved et svingdørssystem, der kun lukker ud og ikke ind.

Ud over at dette forslag direkte skader de ledige, skader det også statskassen. Regeringen har jo beregnet, at 75 pct. af jobbene skal genbesættes, for at finansieringen kan være på plads, men forskerne fortæller os nu engang, at der højst bliver tale om 60 pct. genbesættelse, og så står vi med et minus på 90 mio. kr., der ikke er taget højde for, og jo færre, jo større.

Regeringen vil i finansloven for 1994 afsætte 12 mia. kr. til hele herligheden og mener, at ændringerne henter den ekstra milliard ind, men finansieringen er, som det allerede er fremgået, ikke særlig tryksikker. Tager vi de lovede 10.000 uddannelsespladser, der skal stige til 60.000, og som måske er identiske med dem, undervisningsministeren talte om i dag, så skal der i 1994 bruges 250 mio. kr. og i 1996 1,4 mia. kr., hvis uddannelserne i snit varer 3 år. Dertil kommer adskillige hundrede millioner til arbejdsmarkedsuddannelserne og et ukendt beløb for kommunerne, der skal give tilbud i den anden ledighedsperiode.

Derfor har kommunerne vendt sig mod den del af pakken, som kaldes »Et nyt arbejdsliv«. Det er nu ikke særlig nyt. Dagpengeperioden udvides nu til 9 år – det er det nye – skønt den ellers forkortes overalt i verden, hvor den ligger adskillige år under den danske, og vi bør i hvert fald ikke komme over 7 år inklusive orlovsordningerne.

Kommunerne skal i anden periode finde beskæftigelse til 50.000 ledige, og formanden for Kommunernes Landsforening, Hilmar Sølund, der siges at være en god socialdemokrat, tager sig til hovedet over regeringens manglende solidaritet med de svageste i samfundet.

»Som lovforslagene ser ud, er der overhængende risiko for en gøgeungeeffekt. De svageste og mest udstødte kontanthjælpsmodtagere skubbes endnu længere tilbage i arbejdsløshedskøen,« sukkede Hilmar Sølund i Politiken fra den 21. april, og vi sukker med ham.

Den eneste beskæftigelse, der kommer ud af dette, er flere beskæftigede på arbejdsformidlingskontorerne, beklager formanden for ASE, Klaus Bonde Larsen, og han har jo ret, for i henhold til forslaget skal antallet af medarbejdere i arbejdsformidlingerne fordobles. Men hvordan vil ministeren undgå en flaskehalseffekt på AF-området? Er der kvalificerede ledige nok til denne fordobling, og hvor er de 200-300 mio. kr. budgetteret henne?

Der skal ikke herske tvivl om, at vi går ind for, at de ledige tidligere får tilbud om job eller uddannelse, ligesom vi går ind for, at den ledige selv kan udforme sin plan for, hvorledes han eller hun kan vende tilbage til arbejdsmarkedet. Vi går også ind for, at genoptjeningsretten kun bevares gennem ustøttet arbejde.

Det var alt sammen forberedt af den nuværende ministers forgænger, der også havde forberedt den ændrede styringsmodel under det nye landsarbejdsråd. Men vi går imod, at man nu får 9 år på karrusellen og i realiteten kan blive på den efter blot 26 ugers beskæftigelse kort før man fylder 41 år.

Vi er også skeptiske over for forslagernes bemærkninger om rådighedsreglerne, som man siger man vil stramme op. Men der står såmænd kun, at ministeren vil se på dem.

Vi frygter desuden, at den kommende etableringsstøtte, som skal afløse iværksætterytelsen, bliver for akademisk – vi har heller ikke set den, for den skal komme fra industriministeren – men det er jo ikke ligefrem akademikere, denne ordning kalder på.

I det hele taget har denne regering det meget svært med de selvstændige. Den har nok husket at få dem med i orlovsordningerne, efter at vi nu med meget møje og besvær fik dem med i forliget fra februar, men hvorfor skal de ikke som lønmodtagerne kunne få forældreor-

[Per Stig Møller]

lov på deltid, og hvorfor skal deres og lønmodtagernes a-kasser ikke ind i de nye arbejdsmarkedsråd, som nu foreslås? Og hvorfor skal arbejdsmarkedets parter i øvrigt fjernes fra indflydelsen på arbejdsformidlingernes drift i regionerne? Det fremmer da ikke ligefrem beskæftigelsen regionalt.

Noget nyt arbejdsliv og nogen stor reform er det altså ikke. Nye job skal vi i det hele taget vente på, indtil vi ser regeringens bebudede reformer af finansieringen af arbejdsmarkedssystemerne og den længe ventede skattereform, som vi mener kan udformes således, at den skaber 60.000-100.000 job. Finansieringen skal klarlægges i forbindelse med finansloven, siger regeringen jo hele tiden. Og den skal sandelig klarlægges meget bedre! Og vi skal se, hvorledes merudgifterne opvejes af besparelser andre steder, men hvor? Hvad er det, der ikke skal foretages i 1994? Det skal vi da vide, før vi binder os til en merudgift. Eller skal det hele klares med et arbejdsgiverbidrag? Hvor er så respekten for konkurrenceevnen, som har fået en særlig minister?

Lad mig derfor sige til regeringen: Tingene skal ses i sammenhæng! Vi har nu en første behandling, hvor vi giver nogle meninger til kende om disse forslag, og det har jeg hermed gjort. Men der er ikke nogen grund til nogen anden behandling, før vi har set forslagene til en ændring af arbejdsmarkedetsfinansieringen, skattereformen og finansloven for 1994, som vi vil arbejde konstruktivt og aktivt med.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

9 år på karrusellen, sagde hr. Per Stig Møller, og alle lyttede rædselsslagne. Jeg ved godt, det kan være svært at mindes, hvad man selv var med til, mens man sad i regering, men jeg synes alligevel, at det måske var på tide allerede her tidligt i debatten at spørge hr. Per Stig Møller, om han kan huske, hvordan regelsættet var i de mange år, hvor hans parti havde statsministerposten og arbejdsministerposten, og om det, som hr. Per Stig Møller sagde heroppefra, skal forstås sådan, at han foretrækker det system, der tidligere var i forbindelse med dagpengeperioden frem for det, der nu foreslås, hvor der er en fast, afsluttet dagpengeperiode.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg skal sige til hr. Jørgen Estrup, at regeringen lægger jo ikke skjul på, at man udvider til 9 år i kraft af, at orlovsordningerne kommer oveni.

Det, vi siger, er, at orlovsordningerne er meget fine, og at vi synes, vi skal inkludere dem i det. Og så kan man jo ikke foreholde en regering med 60 mandater, at den aldrig havde 90! Vi har jo hele tiden ønsket, at dagpengesystemet skulle ændres. Vi var i samarbejde med Det Radikale Venstre dybt inde i arbejdet med en dagpengereform, hvor vi også så på dagpengeperiodernes længde, således som det er foreslået af Socialkommissionen, og sådan som det også er foreslået af OECD. Det kan ikke være Det Radikale Venstre ubekendt, eftersom partiet var med i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg lyttede med stor interesse til, hvad hr. Per Stig Møller sagde. Og det gjorde jeg, fordi jeg har læst Information i dag, hvor hr. Per Stig Møller er citeret for at nævne, hvilke betingelser han stiller, eller hvilke ting der skal med. Jeg tillader mig at citere fra Information fra dags dato:

»Til gengæld er det tydeligt, at han ønsker De Konservative med i et forlig om arbejdsmarkedspolitikken: »Det burde være muligt. Regeringen viderefører jo tidligere forlig.««

Og så står der selvfølgelig også noget om betingelser og forhandlinger og sådan noget. Det er klart, at vi alle sammen ønsker forhandlinger, så vi kan få indflydelse på tingene.

Mener hr. Per Stig Møller, at det virker, som om dette er noget, der ligger i forlængelse af tidligere forlig, eller mener hr. Per Stig Møller det ikke? Jeg er af den mening, at der klart er et oplæg her til De Konservative, hvilket jeg føler mig bekræftet i af hr. Jørgen Estrups ord til hr. Per Stig Møller. Men jeg vil godt høre, hvad hr. Per Stig Møller faktisk mener med det, han siger til aviserne – når han står og siger noget andet her.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det kan jeg give fru Lilli Gyldenkilde helt

[Jørgen Estrup]

ret i. Det svar vil jeg også gerne have. Jeg synes under alle omstændigheder, at vi alle sammen kan have dyb medfølelse med Det Konservative Folkeparti, fordi det var nødt til at tilbringe denne lange periode på regeringsbænkene. Det må have været frygteligt.

Derudover synes jeg egentlig, det ville have klædt hr. Per Stig Møller bedre at svare på mit spørgsmål, nemlig om det, han sagde, betød, at han foretrak det gamle system frem for det her. Vi ved jo alle sammen, at det gamle system ikke har nogen fast dagpengeperiode, og at man sådan set kan gå i uendelig lang tid i det system, hvis man er i stand til at benytte sig rigtigt af tilbudene.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg beklager, at jeg ikke fangede pointen i hr. Jørgen Estrups første indlæg. Det var, fordi jeg havde nævnt de ting i min tale. Jeg havde jo meget tydeligt sagt, hvad vi gik ind for. Vi går ind for, at man giver tilbudene tidligere. Vi går ind for de dele af forslaget – som i øvrigt var forberedt af ministerens forgænger – hvor man giver tilbudene tidligere og kan lægge en individuel plan. Det er vi fuldstændig enige i, det havde vi selv forberedt, det er der intet nyt i. Det vil sige, at vi ikke foretrækker det gamle system, hvor man går ledig længe, før man kommer i gang. Vi har jo også været igangsatte af passiv/aktiv-ordningen og af orlovsordningerne fra i fjor.

Så der er ingen tvivl om, at vi ikke foretrækker det gamle system, hvor man gik ledig længe. Vi har selv forberedt en overgang til et system med tidligere tilbud, men det betyder jo ikke, at vi køber alt det øvrige, der er med i det her.

Det er så dér, mit svar til fru Lilli Gyldenkilde kommer ind: Jeg mener ikke, at udtalelserne i Information er forkerte. Regeringen viderefører på de punkter, som jeg har nævnt over for hr. Jørgen Estrup, vores tankegang om at give tilbudene tidligere. Regeringen viderefører også – hvilket jeg også krediterede regeringen for – orlovsordningerne, hvor vi er imod sabbattilføjelsen, med en orlovsydelse på 80 pct. og en orlovsperiode på 1 år, hvilket vi er gået ind for. Det er alt sammen udmærket.

Men forudsætningen for, at der kan komme et forlig med os, er, at finansieringen er i or-

den, og det er dér, jeg er gået imod regeringen i dag. Jeg synes, den er alt for lemfældigt beskrevet, og jeg har i min tale prøvet at beskrive, hvilke ukendte regninger der kan komme. Vi siger, at der skal være genbesættelse, for ellers kommer der ikke noget træk på de ledige. Ideen fra vores side er, at de ledige skal ind, og det kommer de ikke uden genbesættelse. Vi siger også, at orlov skal være efter aftale. Derfor er udtalelserne i Information korrekte, men der er jo altid betingelser for et forlig.

Det gode i forslagene har vi selv lavet eller været med til at forberede. Det dårlige vil vi gerne have pillet ud.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg er egentlig lidt ked af at bringe hr. Per Stig Møller ud af den vildfarelse, som han tilsyneladende befinder sig i, nemlig at det var KV-regeringen, som sloges for, at vi skulle have nogle orlovsordninger ind i det, som vi kalder aktiveringsforliget.

Rent faktisk følte VK-partierne sig meget dårligt tilpas i februar sidste år, fordi de var udsat for et pres fra SF, fra Socialdemokratiet, fra Det Radikale Venstre og fra Centrum-Demokraterne for, at vi skulle have nogle orlovsordninger ind. Det, VK var optaget af, var at få så mange bindinger og så mange barrierer, at det rent faktisk ikke er kommet til at fungere og ikke kan komme til at fungere. Og en af årsagerne til, at det ikke fungerer, er genbesættelseskravet. Det lyder udmærket, når hr. Per Stig Møller siger: Af hensyn til de ledige. Rent faktisk er det kun et par hundrede, der er gået på uddannelsesorlov, netop fordi man har knyttet genbesættelseskravet så stramt, at det har været én til én.

Så det er altså noget af en vildfarelse, hvis det skulle være et succeskriterium, vil jeg sige til hr. Per Stig Møller. Dermed være ikke sagt, at vi skal bane vej for, at der sker en positiv indskrænkning på arbejdsmarkedet, når nogle går på orlov – naturligvis ikke.

Det var altså den model, som den daværende regering var meget optaget af – jeg kan se, at min forgænger står og nikker, eller også ryster han på hovedet, men det er ikke desto mindre sandheden, at man godt ville have så mange blokeringer, så mange barrierer, som muligt. Og det er faktisk det, der har betydet, at det ikke er kommet til at fungere.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Jeg er nødt til at kommentere de oplysninger om det daværende aktiveringsforlig, som arbejdsministeren kommer med.

Sandheden er vel nærmest den, at det forlig, der blev indgået, og hvoraf orlovsordningerne var en del, blev indgået i en partikreds, hvor Socialdemokratiet slet ikke var med, og at Socialdemokratiet så tilsluttede sig dette aktiveringsforlig dagen efter.

Det er vistnok den skinbarlige sandhed om det, og det sætter unægtelig arbejdsministerens sidste udtalelser her i perspektiv.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

I hele det forhandlingsforløb, der gik forud for aktiveringsforliget, sad jeg med ved bordet. To andre socialdemokrater sad med ved bordet, og hr. Kirkegaard sad også med ved bordet. Vi oplevede i hvert fald på den side af bordet, hvor vi sad, en ekstrem modvilje imod orlovsordninger. Og man ville fastholde, at der skulle være et ledighedskrav for den vikar, der skulle ind, og man var optaget af – helt til det pinlige, syntes jeg – at de orlovsordninger, som eksisterer nu, skulle udløbe 1. januar 1994.

Det er således ikke korrekt fremstillet, hr. Kirkegaard, at det var et forlig, som Socialdemokratiet og efterfølgende SF tilsluttede sig. At det skulle have været sådan, at regeringspartierne og Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne helt af sig selv skulle have fået diskuteret sig frem til enighed om, at vi skulle have orlovsordninger til uddannelse og til børnepasning, er simpelt hen ikke korrekt.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Jeg har lagt mærke til, at arbejdsministeren ikke reelt bestred den fremstilling af sagsforløbet, som jeg gav for et øjeblik siden – hvilket var meget klogt.

Jeg er overbevist om, at arbejdsministeren, hvis det ikke var her fra Folketingets talerstol, uden videre ville bekræfte, at det forlig, der blev indgået, og hvoraf orlovsordningerne var en del, var et forlig, der oprindeligt blev indgået mellem den daværende regering, Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti, og hvor Socialdemokratiet så blev utilpas ved at stå

udenfor. I løbet af en nat og nogle timer kom man så alligevel og ville gerne være med i forliget, som i øvrigt næsten ikke blev ændret i substansen.

Formanden:

Fru Lilli Gyldenkilde har ordet for en kort bemærkning. Og så mener jeg egentlig vi skal nærme os afslutningen af historieskrivningen i den forbindelse.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er enig i, at det er vigtigt, at man ikke får forplumret debatten alt for meget. Men kan vi så ikke være enige om, at orlovsordningerne generelt ikke er noget, der har groet i den have, der tilhører Venstre og De Konservative? Hvis vi er enige om det, kan vi give os til at diskutere det væsentlige, for det mener jeg nemlig er det rigtige.

Debatten om genbesættelsesproblemet er en væsentlig debat at tage, for ud over det problem, der er rejst af De Konservatives ordfører, er der jo et andet problem, nemlig det, at hvis folk går på orlov, uden at stillingen genbesættes, kan de, der er tilbage på virksomheden, få den fornemmelse, at de skal til at løbe lidt hurtigere.

Dette siger jeg ikke, fordi jeg vil kræve genbesætning. Jeg siger bare, at der på den ene side er dette problem og på den anden side det problem, som er rejst af De Konservative, og hvor jeg ikke er enig i den måde, de fremstiller det på.

Jeg synes, vi skal gøre os klart, at det er ønskværdigt – og det tror jeg da også vi er enige om, i hvert fald arbejdsministeren og dermed regeringen og jeg – at det er godt, at man nu kan få ret til småbørnsorlov i et halvt år. Netop kombinationen, at man så kan forhandle sig frem til det efterfølgende halve år, gør jo, at man faktisk kan regne med at komme tilbage til sit arbejde igen, og at man forhandler med arbejdsgiveren, vil jo betyde, at man må gå ind i spørgsmålet, om det kan klares, og om man ikke er nødt til at genbesætte jobbet i denne periode, om ikke andet så med en vikar.

Sådan tror jeg det vil gå, og så vil det jo være en god ordning uden alt for mange bureaukratiske regler, som forhindrer, at ordningen bliver brugt. Der er såmænd problemer nok i, om

[Lilli Gyldenkilde]

den vil blive brugt godt nok, fordi satserne er for lave.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Af hensyn til Folketingstidende er jeg nødt til at sige, at hr. Kirkegaards, altså min forgænger, hukommelse ikke er det, jeg troede den var. Det er simpelt hen ikke korrekt fremstillet. Den korrekte fremstilling er faktisk, at netop vedrørende orlovsordningerne fik SF puttet ind i sidste instans, at orlovsretten eller orlovs-muligheden blev udvidet fra 36 uger til 52 uger; sådan var det vistnok i sidste runde.

Dernæst vil jeg godt sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det er rigtigt nok, at vi har lagt vægt på at lægge op til en rammelovgivning, men på ét punkt har sagt, at her skal vi give børnefamilierne nogle rettigheder, nemlig med hensyn til det første halve år, hvor de har de små børn. De skal have ret til at komme tilbage. Men ellers lægger vi op til en rammelovgivning, hvor der skal være supplerende aftaler mellem lønmodtagere og arbejdsgiver på den enkelte virksomhed, så man i den aftale også sikrer sig de vilkår, man vender tilbage til. Det synes vi er meget væsentligt.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Det, der får mig til at tage ordet, er hele denne debat om genbesættelse, som jeg kan forstå at Det Konservative Folkeparti lægger meget vægt på.

Jeg synes, man skal se på, hvordan de faktiske forhold har været, og på den nugældende ordning, hvor der kræves genbesætning. Den har ikke været særlig god, og det er spørgsmålet, om vi kan bruge nogle systemer, der er så stive, at der skal foretages genbesættelse i enhver situation, hvor der gives orlov. Hvis det skal være fleksibelt, hvis der skal være rimelige muligheder, må det være en ordning, der skal forhandles på plads på den enkelte arbejdsplads, og hvor de faglige personaleorganisationer kommer ind i billedet og forhandler med arbejdsgiverne om dette spørgsmål.

Derfor vil jeg gerne spørge den konservative ordfører: Var det ikke en idé – hvis Det Konservative Folkeparti er interesseret i orlovsordningerne – at man prøvede at påvirke Dansk Arbejdsgiverforening, hvor man jo har gode forbindelser, eller de enkelte arbejdsgivere

med hensyn til at gå ind i det her som et led i en moderne personale- og uddannelsespolitik, hvor det er en naturlig ting, at folk får orlov fra en virksomhed enten til uddannelse eller til at passe mindre børn eller til noget helt tredje, og at man fik den dér rotation ind.

Jeg tror, at Det Konservative Folkeparti, hvis man ville, godt kunne påvirke i en fornuftig retning, men prøv! Derfor er mit spørgsmål: Vil De Konservative prøve at overbevise de arbejdsgivere, som de har kontakt med til daglig, om, at det er det rigtige at gå denne vej, nemlig gennem forhandling mellem parterne?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Lad mig starte med genbesættelsesproblematikken.

Vi gjorde jo det i februar måned, at vi netop for at gøre genbesætningen mere attraktiv for arbejdsgiverne, så vi fik flere på orlov og flere ind fra ledighedskøen, sagde, at der kan være 14 dages overlappning, således at man som arbejdsgiver får en arbejdskraft, der har lært af den, der går på orlov.

Det var jo en fornyelse fra februar måned, som vi selvfølgelig ikke kan have nogen måling af endnu. Derved får arbejdsgiveren sikkerhed for, at han får en kvalificeret medarbejder, der kender området. Når vi nu har indført denne overlappingsperiode på 14 dage, er det netop for at gøre genbesættelsen mere attraktiv – af hensyn til de ledige. Hvis det viser sig at være et problem, kan vi da overveje at udvide den periode til mere end de 14 dage, således at man får flere ind og får dem oplært.

Jeg tror faktisk ikke, at en orlovsordning uden genbesættelse vil komme til at betyde et træk på ledighedskøen. Der vil ske det, at man får flere ud på orlov, og at man således får sørget for opkvalificering af arbejdskraften for statens midler. Men når der ikke kommer nogen ind, hjælper det ikke meget på arbejdsløshedsproblemet, og det er derfor, jeg frygter, at det, man får ud af det her, er, at der kommer flere ud og færre ind. Det vil også sige, at regnestykket går totalt i stykker: Så er det, man mangler – i bedste fald, hvis der kommer 60 pct. ind – 90 mio. kr., og så kan man i øvrigt gange op.

Men vi har jo også ønsket – sådan som hr. Bakholt var inde på – at man får mulighed for

[Per Stig Møller]

at opkvalificere sig inden for flere uddannelser. Jeg nævnte, at en dansk metalarbejder ikke føler nogen tiltrækning her. Han bliver ikke tiltrukket af dette system, for beløbene er sat for lavt. Derfor foreslog jeg en anden beløbspolitik. Det var også for at få flere i arbejde. Derfor foreslog jeg også at udstrække uddannelsesstøtten fra 2 år, som regeringen foreslår, til 2½ år – præcis af de opkvalificerings- og uddannelsesgrunde, som hr. Bakholt var inde på.

Til sidst må jeg sige om børnenes rettigheder: Der er altså 450.000 småbørnsforældre. Det bliver dyrt, hvis de alle sammen tager orlov. Og det kan blive meget farligt at tage en orlov, man ikke er enig med arbejdsgiveren om, for det kan meget vel betyde, at man har ret til at vende tilbage, men for hvor mange dage? For arbejdsgiveren har jo ikke pligt til at beskæftige folk, der ikke er job til, hvis han har givet jobbet til en anden, dengang man gik på orlov uden aftale.

Derfor er aftaler så vigtige. Ellers risikerer man at bringe mennesker i fortræd.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Jeg forstod, at arbejdsministeren i dag har ændret opfattelse med hensyn til min hukommelse. Det må jo så betyde, at hun har svævet i den vildfarelse, at jeg lider af dårlig hukommelse, og at hun så i dag er blevet bekræftet i det modsatte.

Jeg kan helt bekræfte den oplysning, som arbejdsministeren gav for et øjeblik siden: at SF fik orlovsperioden forlænget. Men så burde arbejdsministeren i øvrigt også bekræfte, at de oplysninger om forhandlingsforløbet, jeg er kommet med, er fuldstændig korrekte.

Helge Sander (V):

341.000 er det antal ledige, som er registreret efter det system, som arbejdsledigheden opgøres efter i dag. Men i virkeligheden er der jo endnu flere, som ikke indgår i arbejdsstyrken, men er skjult af førtidspensionering, beskæftigelsesarbejde, omskoling og uddannelsesordninger.

Men da regeringen tilsyneladende ikke er i stand til at præsentere et konkret udspil, der kan skabe nye reelle arbejdspladser, opfinder man nu en ny måde, hvorpå den stigende arbejdsledelse kan skjules, og denne nyordning hedder altså orlov.

Da det er et af hovedelementerne i det regeringslovkompleks, som vi i dag skal behandle, skal jeg på Venstres folketingsgruppes vegne udtrykke en vis skuffelse. Jeg vil ikke totalt afvise orlov, men det er betænkeligt, at det er et bærende element i noget, man tillader sig at kalde en arbejdsmarkedsreform.

Det er efter vores opfattelse en alt for flot benævnelse. Det er skudt langt over målet. Det er simpelt hen rent overbud.

Vi får ikke flere i arbejde, før vore virksomheders konkurrenceevne øges, så der kan sælges flere produkter på markedets vilkår. Og verdensmarkedets vilkår eller betingelser er højere kvalitet, hurtigere levering, øget service og bedre priser.

Hvis disse forudsætninger skal skabes, burde regeringen i stedet i dag have præsenteret Folketinget for en gennemarbejdet arbejdsmarkedsreform, socialreform og skatterreform. Kun ved at få gennemført en sammenhængende politik på disse områder kan vi gøre os håb om, at vi for alvor får gang i beskæftigelsen.

Nu må vi altså forholde os til det, som regeringen har lagt på Folketingets bord. Det kunne også godt se ud, som om regeringen har følt, at det var nødvendigt stærkt at opreklamere forslagene. Man har i hvert fald bedt både Finansministeriet og Arbejdsministeriet om at lave flotte trykte pjecer, som forsøger at beskrive forslagernes fordelagtighed.

Men umiddelbart, som det ligger i dag, føler vi, at det bliver svært at leve med det resultat, der kan komme ud af udspillet. Efter vores opfattelse har Ugebrevet Mandag Morgen ramt meget præcist:

»Det nye forslag til en arbejdsmarkedsreform udtrykker regeringens magtesløshed over for at bekæmpe ledigheden effektivt. Udspillet handler mere om at opbevare de ledige end om at reducere deres antal.«

At fastlægge en dagpengeperiode på 9 år, vel at mærke inklusive orlov, er jo international rekord. Der er blevet arbejdet på at få dette lange åremål reduceret gennem de seneste år, men altså heller ikke dette udspil, hvor der dog står en flertalsregering bag, er der kommet en kortere periode ud af, selv om man blot ved at skæve til vore nabolande vil se, at disse perioder dér går fra godt og vel 1 år og op til ca. 3-4 år. Men altså for blot 26 ugers arbejde har man nu ret til 9 år i systemet.

[Helge Sander]

Efter regeringens forslag skal vurderingen af rådighed baseres på den udarbejdede individuelle handlingsplan. Tilbud, den enkelte ledige selv har aftalt at gennemgå, kan afslås uden andre konsekvenser end 2 ugers karantæne. Holder man op i et tilbud, gives der 4 ugers karantæne.

I dag fungerer rådighedsreglerne ikke optimalt, men der er dog den konsekvens, at ledige, der uden gyldig grund afstår fra eller ophører i et arbejdstilbud, ikke længere anses at være til rådighed.

Det er kun afslag på tilbud i handlingsplanen, der får konsekvenser, og det lyder jo umiddelbart fornuftigt, men når man læser, at planen skal revideres løbende, og altid inden der gives tilbud, må man spørge, om meningen ikke har været at sikre, at ingen ledige bliver stillet over for krav om aktivitet.

Regeringen ønsker åbenbart aktiveringssystemet lavet helt om til et tagselvbord, og jeg må nok sige, at det er et af de lidt dyrere, for vi taler jo i virkeligheden om 10-12 mia. kr.

Som sagt i indledningen ser vi gerne på forslaget om aftalebaseret frivillig orlov, men når vi ser på den del af forslaget, hvor ledelsesretten antastes, må vi tage afstand. Vi synes også, det er betænkeligt, når der er forslag, hvorefter vi kan se, at det vil gå ud over virksomhedernes muligheder for at lave en fornuftig tilrettelæggelse af produktionen.

Alle, lige fra OECD til vores egen Socialkommission og en række uafhængige eksperter, har ved flere lejligheder påtalt, at vores ydelser trænger til et eftersyn. Vi har i dette land offentlige ydelser, der overstiger lønsummen på arbejdsmarkedet. Økonomiministeriet påviste for et års tid siden, at mindst 55.000 familier sætter penge til ved at være på arbejdsmarkedet, og nu har Socialkommissionen udsendt et sammenhængende forslag til en ydelsesreform, som afgørende kunne rette op på skævhederne i vores system. Men altså selv disse ting er overset i regeringens udspil.

Vi mener, det er misforstået solidaritet at fastholde et system, der lokker til passivitet og ender med en permanent tilværelse uden for samfundet. Regeringen har valgt at negligere problemerne på ydelsessiden. Det er synd både for samfundet og for de ledige, og når jeg tænker på, hvad der er gået forud, de mange års forhandlinger, som mange af os, der er til

stede i salen i øjeblikket, har deltaget i, må jeg håbe, at Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti snart får mulighed for en grundig drøftelse ikke mindst af Socialkommissionens forslag, som jeg også tror vil tale til Socialdemokratiet, hvis man fik det drøftet nærmere.

Regeringens bebudede skatteomlægning og en ændret finansiering af arbejdsmarkedspolitikken må vi altså vente på, men nu har man spillet ud med et forslag, der påstås ikke at medføre øgede udgifter; det vil vi nu tillade os at se nærmere på under udvalgsbehandlingen. Men det er under alle omstændigheder utroligt, at man fortsat vil lade skatteyderne, boligejerne og virksomhederne vente på en afklaring af deres fremtidige økonomiske situation. Det giver ikke vækst og beskæftigelse. Tværtimod giver det øget ledighed og fortsat faldende boligpriser, der fører til økonomisk ruin for mange familier.

Men det er måske betegnende for denne regering, at det første, man koncentrerer sig om, er at sikre, at de ledige permanent kan blive i dagpengesystemet. Det vil selvfølgelig også gøre det lettere for LO og fagbevægelsen at se bort fra det stærkt stigende behov, der er for at få indført større lønspredning og ikke mindst indslusningsløn.

Samlet føler vi, at de lovforslag, vi behandler i dag, trækker i den forkerte retning.

Men lad os også pege på de positive elementer, og jeg vil gerne tilslutte mig det, som vi også har sagt mange gange: at en tidlig aktivering absolut er en positiv ting.

Vi glæder os også over, at vi nu får slået fast, at der ikke kan optjenes dagpenge gennem støttet arbejde. Det er også positivt, at man har taget fat på en decentralisering af arbejdsmarkedspolitikken, men jeg må dog sige, at hvis jeg læser det rigtigt – og det er jeg ikke helt sikker på at jeg gør, for så klart synes jeg ikke det er formuleret, men det vil vi se nærmere på under udvalgsarbejdet – og ser på de mange minimumsrettigheder, der er, er jeg bange for, at det med decentralisering lyder temmelig hult, for langt den største del af de 10-12 mia. kr. er jeg bange for er bundet af de krav, som skal opfyldes, og som man regionalt bliver nødt til primært at bruge pengene på.

Men som sagt, det vil vi se nærmere på under udvalgsbehandlingen, for vi føler, at det er

[Helge Sander]

noget meget centralt, og det er også noget, vi føler er centralt for alle Folketingets partier inklusive arbejdsministerens. Så lad os endelig se på det.

Regeringens forslag til en ny uddannelseslov er også stort set fornuftigt. Vi forstår blot ikke, at man vil lave ordningen til en skjult støtteordning for fagbevægelsen. Det kan ikke være rigtigt, at man først får behov for uddannelse, når man er meldt ind i en a-kasse. En sådan ordning viser tydeligt, hvor stort et behov der er for at oprette en helt neutral, uafhængig a-kasse, som alle kan melde sig ind i, også de, der ikke ønsker at betale til arbejderbevægelsen.

Men det korte af det lange er, at det altså var regeringens første udspil på dette vigtige område. En reform er det næppe trods mange pjecer, reducere ledigheden tror vi heller ikke det vil gøre. Udspillet skulle være det første i en række; vi venter nu allermest på dem, der følger efter. Regeringens store ord og flotte ambitioner holder ikke, og vi tror på mange måder, dette vil lide samme skæbne som det gode skib »Wasa«, som på grund af for dårligt håndværk, for mange kanoner og for høj overbygning kæntrede allerede i havnen. Det stak simpelt hen ikke dybt nok.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Venstres ordfører, hr. Helge Sander, sagde, at de lovforslag, regeringen her har fremsat, lokker til passivitet, og så gik hr. Helge Sander ellers videre i teksten.

Jeg vil gerne spørge, hvad det er i disse forslag, der lokker til passivitet. Er det det, at tilbudene kan gives på et tidligere tidspunkt? Er det det, at man kan give nogle forskellige tilbud, der lokker til passivitet? Eller hvad er det, hr. Helge Sander, der i dette system her lokker til passivitet? Det synes jeg Venstre skylder os en forklaring på.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja, man må jo sige, at man skal høre meget herinde. Jeg tænker tilbage på den arbejdsmarkedsreform, den tidligere borgerlige regering – hvor Venstre jo var med, selv om de også altid var i opposition – fremlagde. De fremlagde jo

en reform, der stort set har de samme indfaldsvinkler som lovforslag nr. L 272, lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Jeg vil gerne spørge hr. Helge Sander, om det ikke er korrekt, at man i det oplæg, den tidligere regering kom med, havde beregnet at bruge ca. 10 mia. kr., som skulle ud i det regionale system. Det var den del, der skulle bruges til den fleksibilitet, man talte så meget om. Og er det ikke rigtigt, at man i hele den tiårsperiode, hvor hr. Helge Sanders parti var støtte i en regering, kørte frem med akkurat de samme tesser, som vi hørte i den første halvdel af hr. Helge Sanders tale her, uden at det hjalp en døjt? Man kan sige, at det ikke har hjulpet spor, tværtimod har vi fået større arbejdsløshed.

Til slut vil jeg spørge: Er hr. Helge Sander så totalt uenig med hr. Per Stig Møller fra De Konservative, som i dag siger til Information, at regeringen jo viderefører tidligere forlig? Jeg synes, det er vigtigt at høre det her, for så er der jo ikke noget alternativ fra den side til den siddende regering.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Man behøver næsten kun at lytte til tonefaldet i det, hr. Helge Sander sagde, for at vide, hvad konklusionen skulle blive. Mellemregningerne var sådan set nærmest ligegyldige. Det må vel være det, der kan begrunde, at hr. Helge Sander uden at blinke her fra talerstolen kommer med vildt forkerte oplysninger, og det synes jeg egentlig er lidt grotesk.

Hr. Helge Sander sagde direkte, at man kunne blive permanent i dagpengesystemet. Jamen det er jo forkert, hr. Helge Sander, og selv om jeg godt hørte, at hr. Helge Sander sagde, at han nok skulle læse lidt mere på lektien, kan det vel ikke forklare, at man tager så meget fejl.

Jeg synes, hr. Helge Sander skulle slå efter og så komme til det resultat, som oven i købet – set med hans øjne – er endnu bedre end det, han selv sagde under talen, nemlig at det var 9 år. Dagpengeperioden er 7 år, hr. Helge Sander, det står klart og tydeligt i lovforslaget. Den er ikke 9 år, og der er ikke noget belæg for at sige, at den er 9 år.

Derfor synes jeg egentlig, at det ville klæde hr. Helge Sander, at vi nu fik orden på, hvad facts er i denne sag, og at man ikke bare, fordi det nu klæder én at være en kras oppositions-

[Jørgen Estrup]

politiker, skærer kagen lidt mere firkantet ud, end lovforslaget faktisk giver grundlag for.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Til hr. Bakholt vil jeg sige, at det, jeg ser som den største trussel, er, at man har givet den ledige mulighed for at ændre sit forløb hele tiden. Jeg erkender, at det er formuleret på en sådan måde, at det måske kan diskuteres. Men jeg føler i hvert fald, at det er sådan, at man, når man har fået sin individuelle handlingsplan, allerede på ethvert tidspunkt efter tre måneder kan få den ændret. Det vil sige, at når man står foran et eller andet, som man føler ikke er så behageligt, kan man ændre det undervejs. Det synes jeg ikke er bundet tilstrækkelig meget op, og derfor siger jeg: Så kan man jo tillade sig at være mere passiv i hele forløbet, end det hidtil har været muligt. Men jeg sagde to gange i mit indlæg, at det, at man griber ind og giver en mulighed tidligere i forløbet, end tilfældet er i dag, synes jeg selvfølgelig er positivt.

Til fru Lilli Gyldenkilde må jeg sige om det med de 10 milliarder decentrale kroner: Det er vi fuldstændig enige i. Det sagde jeg også. Men jeg siger bare, at når man laver så mange minimumsrettigheder, er der ikke nogen, der kan bilde mig ind, at der er selvbestemmelse ude i de regionale områder til at gøre, hvad der passer området bedst. Derfor har vi prøvet at lave en beregning, hvoraf det fremgår, at i hvert fald de 10 mia. kr. skal bruges for at opfylde de minimumskrav, som er opstillet. Jeg ved selvfølgelig også godt ligesom mange andre herinde, at når regeringen har flere modeller på bordet og minimumskravene bliver flere og flere, bliver der færre penge dér, hvor der virkelig er tale om en decentral arbejdsmarkedspolitik.

Så ordene er de samme, men indholdet er ganske forskelligt. Og når jeg understreger, at det er noget af det, vi skal dyrke, er det, fordi jeg meget gerne vil helt til bunds i det, og fordi jeg mener, at vi har sagt til hinanden – fru Lilli Gyldenkilde, den nuværende arbejdsminister og samtlige ordførere – at det var noget af det rigtige. Så kan det jo ikke hjælpe, at man bare skriver det ned, men ikke realiserer det. Det mener jeg ikke man har gjort.

Så må jeg lige ganske kort sige til hr. Jørgen Estrup, at jeg sagde – det står der i hvert fald i manuskriptet – 9 år inklusive orlov. Og det er i hvert fald korrekt, ellers kan jeg vise det i lovforslaget.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Kun den helt faktiske oplysning til hr. Helge Sander vedrørende de 12 mia. kr. med de minimumsrettigheder, der er lagt ind i lovforslaget, og som regeringen har lagt meget vægt på: Godt nok er det godt med regionale forskelle, og man skal imødekomme virksomhedernes forskellige behov forskellige steder, det er fint nok, men vi har lagt vægt på, at der skal være nogle minimumsrettigheder, der i hvert fald svarer til et år.

Men til trods for disse minimumsrettigheder er det faktisk sådan, at af de 12 mia. kr. er en tredjedel frie midler til regionernes selvforvaltning i forhold til, hvilken jobtræning og hvilke uddannelser der passer bedst til den pågældende region. Altså omkring 4 mia. kr. er frie midler. Og jeg vil gerne komme med den konkrete oplysning, at det er ca. 10 gange så meget, som regionerne har af frie midler i dag, hvor vi jo kører et forsøg med en behovsorienteret indsats. Hr. Helge Sander er også forligspartner vedrørende dette; det har vi sådan set været enige om. Dette mere sagt, for at der ikke skal danne sig nogle misforståelser om, at der ikke er nogen frie midler, for det har regeringen rent faktisk lagt meget stor vægt på.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Hr. Helge Sanders begrundelse for at sige, at systemet lokker til passivitet, var, at den handlingsplan, der skal udarbejdes efter tre måneders forløb, bare sådan kunne ændres hen ad vejen.

Den handlingsplan, der bliver udarbejdet, hr. Helge Sander, er en handlingsplan, der binder begge parter, og som selvfølgelig skal følges. Den skal tage hensyn til de enkelte lediges behov og de ønsker, de har, og de muligheder, der er på arbejdsmarkedet. Det er ikke en plan, man bare skal rende fra hver 14. dag eller hver 3. uge. Heller ikke den side af sagen lokker til passivitet. Tværtimod, hr. Helge Sander.

Så det er forkert, som hr. Helge Sander påstår, at de lovforslag, der er lagt frem fra rege-

[Bakholt]

ringens side her, lokker til passivitet. Det er ikke korrekt.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg føler, at jeg vil sige tak til hr. Helge Sander. For det er jo lidt vigtigt, når man står her og tordner imod, at der bliver brugt 11-12 mia. kr. på et område, som man selv havde forestillet sig der skulle bruges 10 mia. kr. på. Jeg synes, der skal være lidt ræson i tingene, og derfor tillod jeg mig at gå herop.

Jeg blandede mig ikke i, hvordan pengene skulle fordeles, men jeg er glad for, at jeg fik bekræftet, at den tordensnak fra Venstres side om, at der ikke må bruges penge i dette system, kan vi ikke bruge til noget som helst.

Der skulle faktisk bruges mange flere af de passive midler til aktivitet i stedet for til det, de bliver brugt til nu, nemlig til hovedløs udbetaling til folk, som af den grund ikke kan komme til at bestille noget.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jamen fru Lilli Gyldenkilde, jeg mener ikke, at jeg antastede beløbet, hverken i min ordførertale eller efterfølgende. Jeg kom med nogle principielle betragtninger om det decentrale, som jeg sagde var uden indhold.

Men vi kunne da sagtens tage en diskussion om, hvorvidt det er fornuftigt at bruge 10-12 mia. kr., og hvis vi tager kommunale indsatser med, er vi oppe på 14-15 mia. kr. Jeg ville meget gerne give et bud på at bruge dem på en anden og meget mere effektiv måde f.eks. gennem skattelettelser. Det er jo ikke nogen ukendt sag, men det tog jeg ikke stilling til. Jeg talte alene om det decentrale, det principielle omkring et decentralt arbejdsmarked. Det vil vi gerne have både principielt og reelt, og jeg tillod mig altså at sige, at jeg tror, at der vil blive brugt 10 mia. kr. centralt.

Nu var arbejdsministeren så venlig at oplyse, at det er 8 mia. kr. i stedet for. Vi synes fortsat, at det er for meget, for vi tror, at man bedst kan gøre indsatsen ude omkring lokalt, for både med hensyn til arbejdsmarkedet, med hensyn til arbejdspladserne og med hensyn til de ledige er der jo meget forskellige forhold i Hvide Sande og på Vesterbro. Derfor vil vi

gerne have, at endnu flere midler bliver udnyttet decentralt.

Til hr. Bakholt vil jeg sige, at jeg mener, det er et af de områder, hvor vi må dybt ned i substansen under udvalgsarbejdet. Jeg har allerede produceret 30 spørgsmål, for jeg synes ikke, at det forekommer klart. Jeg har prøvet at rådføre mig med nogle, som også føler, at der er usikkerhed, men vi må jo også erkende, at det er et komplekst område. Jeg vil bare gerne have lov at vende tilbage til dette, og indtil da vil jeg fastholde, at det foreliggende meget let kan føre til, at man ikke bliver aktiveret i det omfang, som måske var intentionen, og at det i hvert fald ikke følger de diskussioner op, som vi har haft i kredsen af arbejdsmarkedsordførere tidligere på året.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der er i dag ca. 341.000 ledige, og flere vil komme til. Der er intet, der tyder på, at vi har fået stoppet stigningen i arbejdsløsheden. I dag, hvor vi behandler en arbejdsmarkedsreform, står vi uden en beskæftigelsesplan og uden en uddannelsesplan, så tingene kunne ses i en sammenhæng. Det synes vi i SF er for dårligt.

Det er nye, faste arbejdspladser, der er brug for. Vi ved alle, hvor der er arbejde, der kunne sættes i gang, nemlig inden for ældre- og børneomsorgen; der trænges til et løft. Vi ved også, at kommunerne ikke kan skaffe alle de surrogatjob, der nu skal til for at følge de fremlagte lovforslag op. Det siger de jo selv. Vi ved også, at det især er kvinderne, der ender i langtidsledighed, og jeg er lidt skuffet over, at det end ikke er nævnt i lovforslagene.

Regeringens budskab om en ny start kan jeg desværre ikke helt få øje på. I SF er vi af den mening, at vi alle har et ansvar for arbejdsløsheden, og kan vi ikke få arbejde, må vi betrygge folks tilværelse. Det er vigtige læresætninger at have foran sig hele tiden. 7 år på dagpenge og 2 års orlov kan blive realiteten efter forslaget. Det er stort set samme periode som i dag.

Såfremt der er penge i systemet, så uddannelsesforløb og arbejdstilbud, som nu hedder noget andet, kan gives til alle, er der tale om en forbedring på det individuelle plan for den enkelte, for vedkommende får indflydelse på forløbene. Spørgsmålet er så i sidste ende, om den

[Lilli Gyldenkilde]

pågældende selv eller myndighederne kan bestemme. Det vil vi gerne forske lidt i under udvalgsarbejdet. SF vil vide, om uddannelsespladserne virkelig er til rådighed, og vi vil også have sandsynliggjort, at pengene er i systemet.

Der er et punkt, der hedder særligt tilrettede jobtræningsforløb i 3-års-perioden, som jeg er lidt bestyrtet over. Ikke over, at de kan blive særligt tilrettelagt, men over måden, det skrives i bemærkningerne. Der står, at der mellem arbejdsgiverorganisationerne skal aftales en ydelse for sådanne forløb, og hvis ikke enighed kan opnås, er der ingen konfliktret, men så fastsætter arbejdsministeren lønnen. Arbejdstiden i forløbene fastsættes af Arbejdsformidlingen og arbejdsgiveren hen over hovedet på den ledige, det drejer sig om. Der er ingen mulighed for at tjene mere, end den pågældende kan få i dagpenge. Det kan da ikke være rigtigt, at Socialdemokratiet støtter netop det afsnit. Jeg håber sandelig, at vi får nogle deputationer i udvalget, som vil vise, at her er altså et punkt, som vi bliver nødt til at lave om på.

De unges rettighed – den med, at de tidligere kunne få jobtilbud efter 1 års ledighed – er nu væk. Nu går de ind i møllen med alle andre, og det betyder faktisk, at der kan gå op til 2 år, før de får et tilbud. Det vil sige, at der hverken er en særindsats for de unge eller for de langtidsledige kvinder mere. Den form for regelsænering er ikke lige det, de arbejdsløse venter på, og det er ikke lige det, SF støtter.

Styringen i dette system skal lægges ud i de nye arbejdsmarkedsråd i amterne. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi i SF mener, at det skal lægges helt ud i kommunerne, og at man så dér kan udarbejde nogle regler for et samarbejde regionalt også med arbejdsmarkedets parter. SF mener, at det er helt nødvendigt, at valgte politikere får større indflydelse på det nye system, og at ikke alt for meget overlades til parterne alene. Det er lokalt – i denne ene ting er jeg enig med Venstre – at både fagbevægelsen, arbejdsgiverne og kommunerne ved, hvad der er brug for. Derfor er det den bedste model.

SF ser med interesse på, at arbejdsministeren nu får en pulje, som SF tidligere har foreslået, til særlige beskæftigelsesprojekter; sådan kan det i hvert fald læses ud af forslaget.

Modellen med, at man kan tjene 27.500 kr., tror jeg det er, og så alligevel få sine dagpenge,

synes vi egentlig er god, for der er jo noget om, at man bliver fastholdt i et system, fordi man ikke må tjene spor ved siden af, uden at det bliver fratrukket, og det gælder, hvad enten man får bistandshjælp eller arbejdsløshedsdagpenge. Men sandheden er jo, at her fratrækkes det, for man siger: I må gerne tjene 27.500 kr.; til gengæld må I kun få 80 pct. i dagpenge. Det vil sige, at så har man trukket det fra forlods. Det var ikke lige den model, vi havde tænkt os, og jeg må sige, at det er en god sælger, der har fået den vindfrikadelle ind i forslaget.

I SF har vi arbejdet utrætteligt for orlovsordninger i årevis, det ved alle. Det har vi allerede haft en diskussion om, så i hvert fald er ingen af dem, der hører på, i tvivl om, at det er en blomst, der har groet i vores have. Vi synes stadig væk, det er en god idé, og vil man have et godt, dynamisk og moderne samfund, er det vigtigt, at man også får den slags ordninger, at man kan gå ud på uddannelse, på sabbat og på en småbørnsordning.

Det er godt, at der indføres en ret til småbørnsorlov, og jeg har rost kombinationsmodellen, som er lavet, for det synes jeg er en god model. Når det er sagt, vil jeg sige, at orlovs-satserne er for lave, helt nede på 70 pct., hvis man ønsker en sabbatordning. Så er det i øvrigt en forsøgsordning, og det synes vi simpelt hen er for dårligt. Vi håber på, det kan lykkes at få en snak om disse ting, for det kommer ikke til at virke, når satserne er så lave som her foreslået. Og det er ærgerligt, for det er ellers en god idé.

Så vil SF pege på, at når nu både fiskerne og landmændene har fået en efterlønsordning, hvorefter de kan gå tidligere på efterløn, end man i dag kan, synes vi, tiden er inde til, at man får mulighed for at kunne trække sig tilbage fra 55-års-alderen.

SF ser frem til forhandlinger om de temaer, vi her har sat på dagsordenen, og vi håber selvfølgelig, at vi kan få nogle forbedringer ind på disse områder.

Jeg vil til sidst fastslå, at jeg synes, det er lidt katastrofalt, at denne reform kommer, uden at uddannelsespladser og planer for oprettelse af rigtige, faste job kan ses i sammenhæng med det. Jeg er ikke helt klar over, om vi overhovedet kommer til at se det i sammenhæng, for jeg er ikke rigtig klar over, hvornår de forslag

[Lilli Gyldenkilde]

kommer. Men jeg håber da, at de kommer, for hvis vi ikke kan se, at der er uddannelsespladser, at der kommer nogle faste job, fordi der bliver nogle lettelser, synes jeg ærlig talt ikke, at jeg rigtig kan tro på, at dette er en stor reform. Så er jeg bange for, at vi igen har rørt rundt i den gryde, hvori der ligger, at vi hele tiden skal pille ved de arbejdslosløses rettigheder, og til gengæld får de ikke nogen job ud af det. Og det er jo det sidste, der er meningen med dette her, så jeg håber selvfølgelig, at det kan lykkes.

Vi ser frem til – på trods af vores knubbede ord – at vi kommer i forhandling om disse ting, og så må vi jo se, hvor meget vi kan støtte, og om vi kan støtte hele vejen igennem. Jeg ville håbe, at det kunne gå sådan, men det er jo ikke op til os alene, det er op til arbejdsministeren.

Jeg har bemærket, hvilket jeg nu har sagt et par gange fra talerstolen, at oplægget ser ud, som om det er lavet til den tidligere regering, til De Konservative og Venstre. At Venstre her i dag ikke rigtig har indset, at det er et oplæg til dem, må vi jo se i øjnene.

Men stadig væk vil jeg mene, at det fornuftigste var, at vi kunne få rettet dette til, så folk ude på arbejdspladserne tror på, at det her er noget, der kan bruges til noget. For uden optimismen, og uden at folk får indflydelse på de ting, som ligger her, kommer det ikke til at fungere, det ved vi af erfaring. Derfor synes jeg, vi skal drage læren af de erfaringer og så lave det sådan, at de kan være med på området.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Både SF og hr. Helge Sander fra Venstre har begge – ud fra hver deres indgangsvinkel naturligvis – kritiseret tidspunktet, dette er kommet på. Til det vil jeg gerne sige, at vi har lagt vægt på så hurtigt som muligt at få fremlagt et forslag, som regeringen har prioriteret meget højt, som »En ny start«-grundlaget har prioriteret meget højt.

Når vi har lagt det frem så hurtigt og lagt så meget vægt på, at det kom så hurtigt frem, har det to forklaringer. Den ene er, at vi meget gerne vil have, at Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg får god tid til at diskutere forslaget. Vi vil gerne have det vedtaget, inden vi går på sommerferie engang hen i juni måned, eller hvornår det nu bliver, alene af den grund, at vi vil gerne give arbejdsmarkedets parter og ar-

bejdsmarkedsmyndighederne så lang tid, som de nu skal bruge, nemlig et halvt års tid, til at få tingene organiseret administrativt teknisk, så loven kan træde i kraft den 1. januar 1994.

Det har altså ikke været for at genere partierne, vil jeg gerne understrege, at vi kommer med det nu. Jeg erkender blankt, at der er en svaghed i at komme med det isoleret, for naturligvis skal det ses i sammenhæng med vores erhvervs politik og uddannelses politik, og det er de to politikområder, hvor vi først skal afvente 18. maj-afstemningen, fordi den jo vil give os et lidt mere præcist billede af, hvilket økonomisk råderum vi har efter 18. maj-afstemningen. Det er baggrunden for og forklaringen på, at det kommer isoleret. Jeg erkender blankt, at det er en svaghed, fordi det ikke som selvstændigt forslag giver beskæftigelse, men det skal naturligvis ind i den ramme, så også partierne, hvad enten det nu er på den ene side eller på den anden side, kan se, at der er en sammenhæng imellem arbejdsmarkedspolitikken, uddannelsespolitikken og erhvervs politikken. Det er selvfølgelig helt afgørende for de succeskriterier, vi lægger ind i denne arbejdsmarkedsreform, og de er faktisk ganske høje.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg var glad for arbejdsministerens bemærkninger, og jeg vil gerne lige fastslå, at jeg ikke har gjort mine bemærkninger for at sige, at tidspunktet for disse forslag ikke er godt nok, for det synes jeg det er, men problemet er, at de andre ting ikke har været med.

Helt ærligt er jeg af den opfattelse, at noget af det mest ukloge, man kan gøre i den nuværende situation, er at sige, at vi ikke lægger vores forslag frem til beskæftigelsesplan og uddannelsesplaner, før vi ser, om befolkningen nu også makker ret og stemmer, som de skal her til EF-afstemningen. Jeg synes, det er ærgerligt både for EF-afstemningen og for os, der skulle se dette her i sammenhæng, at man har valgt den metode. Jeg forstår, det ikke er arbejdsministeren, der har valgt den, men at det nok er lidt højere oppe, om jeg så må sige, altså statsministeren, men jeg har vel lov til at sige, at jeg bestemt ikke synes, det er nogen klog beslutning, der er truffet, for man kunne jo godt have lagt det frem på en sådan måde, at vi havde haft en bedre mulighed for at vurdere

[Lilli Gyldenkilde]

det her til debatten i dag, sådan at vi allerede her ved førstebehandlingen kunne afgøre, om vi tror på, at det kan lade sig gøre.

Til gengæld må jeg sige, at det er udmærket, at vi får god tid til at sidde og arbejde med det i Arbejdsmarkedsudvalget, hvor jeg vil håbe der også kommer til at foregå nogle forhandlinger. Men det havde klædt Folketinget, og det havde klædt statsministeren, som har talt om »En ny start« meget længe, at det hele var kommet frem, og at man så havde reduceret det senere, hvis der efterfølgende var kommet noget udefra til os, som vi ikke var klar over, da forslagene blev fremsat. Det havde været meget kloge end det, man her har gjort.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Bortset fra Fremskridtspartiet er der vel ikke nogen her, der kan være i tvivl om rigtigheden i den påstand, at der er en sammenhæng imellem, om vi er en del af Europa, hvor vi er på linie med alle andre EF-lande, hvor vores muligheder for en økonomisk vækst, for økonomisk politik og for erhvervs- og beskæftigelsespolitik naturligvis har en sammenhæng med, om vi er på første række, eller om vi er på sidste række. Og det ville have været et helt forkert og falsk billede, hvis vi fremsatte beskæftigelsesforslag vel vidende, at de ville kunne blive ændret undervejs, hvis vi skal sidde på bagperronen, som Fremskridtspartiet gerne vil have det, i forhold til EF-samarbejdet. Derfor synes jeg – sagt til fru Lilli Gyldenkilde – at det er et forkert billede at give, at der ikke er den sammenhæng imellem vores muligheder for en aktiv beskæftigelsespolitik og så den afstemning, vi står over for, for det er der selvfølgelig.

I øvrigt vil jeg gerne gøre opmærksom på, at fru Lilli Gyldenkilde faktisk sagde, at det er katastrofalt at fremsætte forslaget nu. Det var det, jeg kommenterede, for jeg synes ikke, det er katastrofalt at give Arbejdsmarkedsudvalget en fair chance og et så langt tidsforløb som overhovedet muligt. Det var sådan set det, jeg reagerede på.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Sammenhængen mellem det, vi diskuterer i dag, og afstemningen den 18. maj er helt klar. Den er helt afgørende for, om der bliver succes med både det ene og det andet af det, vi laver

på arbejdsmarkedet. På det punkt kan jeg derfor godt tilslutte mig arbejdsministerens bemærkninger.

Til gengæld må jeg også sige, at det er en vanskelig proces, at vi skal diskutere et hjørne af det i dag, her nogle uger før vi får det, der jo er det virkelig afgørende for, at man kan tage stilling til sådan en pakke. Derfor må jeg sige, at jeg også havde foretrukket, at vi havde fået det samlet. Dertil kan arbejdsministeren sige, at der så havde været kortere tid til at behandle det i. Jeg mener imidlertid ikke, at vi kan tage fat for alvor, før vi har en sammenhæng, og den sammenhæng kan jeg og med garanti mange andre først se efter den 18. maj alligevel.

Når jeg tager ordet, er det også, fordi det var svært i de korte bemærkninger umiddelbart efter mit indlæg i det store kompleks, vi har til behandling i dag, hurtigt at finde de spørgsmål, jeg blev angrebet på. Derfor skal jeg sige til hr. Jørgen Estrup, at jeg i forbindelse med min omtale af 9 år inklusive orlov kan henvise til arbejdsministerens fremsættelsestale til lovforslag nr. L 274, sp. 2, pkt. 2. Der står det klart og tydeligt.

Hr. Bakholt skal jeg vedrørende den individuelle handlingsplan henvise til at studere lovforslag nr. L 272, s. 2, kap. 4 om individuel handlingsplan § 11 og de tilhørende bemærkninger.

Jeg erkender som sagt, at det er komplekse forhold, som vi skal arbejde videre med, men kom ikke og sig, at jeg ikke har læst på lektien og jeg fejlfortolkede det, der stod. Nogle af svarene kan læses lige op af bogen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg står her med mit manuskript, og det er korrekt, at jeg sagde, det var katastrofalt for denne reform, at uddannelse og planer for oprettelse af rigtig faste job ikke kunne ses i sammenhæng med forslagene. Dermed være jo ikke sagt, at det er en katastrofe, at forslagene foreligger, men jeg synes, det er katastrofalt, at de andre to forslag ikke også foreligger. Jeg er altså af den mening, at man skal lade være med at bringe sig i den situation, at nogle føler, man nu fører skræmmekampagner, ligesom man har gjort ved tidligere afstemninger om EF.

[LIII Gyldenkilde]

Jeg synes, det er så ærgerligt, for det er ikke det, vi har brug for. Det er et meget følsomt område, vi her taler om, men i stedet for at gøre som andre, der tidligere har skræmt med, at vi ellers ikke fik arbejdspladser nok osv., skulle vi her sige: Nu har vi fremsat vore forslag om, hvordan vi forestiller os dette her vil blive. Og hvis det så viste sig 3 dage efter en afstemning, at man var nødt til at nyvurdere det, kunne man have gjort det. Så havde man ikke udsat sig selv for, at disse forslag bliver førstebehandlet, hvorefter de alligevel får lov til at ligge stille i udvalget, indtil de andre planer er fremme, og vi bliver ikke færdige med noget inden, for sådan ved vi jo godt det kommer til at gå. Det er lidt ærgerligt, for vi er jo begge optaget af at få gjort noget på dette område – jeg tror såmænd, at både arbejdsministeren og jeg har samme mål – jeg synes som sagt bare, det er lidt ærgerligt, at det er gjort på denne måde.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg skal kvittere for, at hr. Helge Sander nu har fået tid til at læse på lektien – det synes jeg var udmærket – men jeg synes, hr. Helge Sander måske skulle læse lidt længere og finde ud af, at den orlovsperiode, som han lægger til uden videre, jo er omfattet af en forsøgsparagraf. Ingen ved, om vi har den orlovsordning om 3 år; det er noget, der faktisk skal revideres.

Men uanset hvor flittig en elev hr. Helge Sander måtte være, tror jeg dog ikke, han er i stand til at finde noget sted, hvor der står, at man kan blive permanent i dagpengesystemet, sådan som hr. Helge Sander sagde i sin ordførertale.

Poul Nøgaard (FP):

Nærværende forslag, der indeholder forskellige ændringer og justeringer i arbejdsmarkedspolitikken, har af regeringen flittigt været omtalt som en reform. En nærmere gennemgang af forslagene afslører, at ambitionerne snarere skal findes i retorikken end i det konkrete indhold.

Fremskridtspartiet er således enig med de kritikere, der har påpeget, at regeringen med betegnelsen »reform« har oversolgt forslagene. Det gælder specielt, når det er forbrugerne, der skal vurdere.

For ikke at være alt for negativ fra begyndelsen af skal det nævnes, at der er tale om en imponerende retorik. F.eks. hedder det i den skriftlige fremsættelse af lovforslag nr. L 272: »I ledighedsperioder skal folk opbygges, ikke nedbrydes.«

Det er vanskeligt at afgøre, om der her er tale om en meget raffineret tankerække, eller om der blot er tale om tom retorik.

En mere detaljeret gennemgang af alle aspekter ved forslagene tillader denne begrænsede taletid ikke. Derfor skal jeg holde mig til overordnede temaer og i øvrigt omtale konkrete forhold, når der optræder særlig interessante aspekter.

Generelt er der jo tale om forslag, der ikke sigter på at nedbringe ledigheden, men snarere at fordele den samt cementere det offentlige engagement i dagpengesystemet. Det kan man have forskellige holdninger til, men Fremskridtspartiet mener, at det i stedet er nødvendigt at gå en vej med større andel af privat finansiering, der vil sikre, at dagpengesystemet ikke af sig selv skaber ledighed.

Det Radikale Venstre har tidligere været fremme med tanker i den retning, men disse har Socialdemokratiet formentlig effektivt fået aflivet.

Det hedder i bemærkningerne til lovforslag nr. L 272, at hovedformålet med indsatsen er at forbedre den lediges muligheder for varig beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked. En sådan målsætning er jo så bredt formuleret, at ingen kan gå imod den. Fremskridtspartiet er i hvert fald enig, men det er ud fra helt andre forudsætninger end regeringen.

I den forbindelse er det for øvrigt bemærkelsesværdigt, at den indsats, der skal forbedre de lediges muligheder for varig beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked, kun i meget ringe grad fremgår af forslagene.

Socialdemokratiet har talt om, at den nye beskæftigelse skal fremkomme i servicesektoren. Hertil er det vigtigt at sige, at når der sættes værdier på, hvor ny beskæftigelse skal forekomme, kan tankegangen nemt blive planøkonomisk. I stedet for politisk at tage stilling til, i hvilke sektorer ny beskæftigelse skal fremkomme, ville det være rigtigere, om beskæftigelsen kunne fremkomme i sektorer, der efterspørges, og hvor det kan betale sig at udbyde sin arbejdskraft. Socialdemokratiet ønsker det ud-

[Poul Nødgaard]

trykt klart i lovforslag nr. L 272. Her forestiller regeringen sig, at en række offentlige serviceområder skal udbygges i overensstemmelse med, hvad regeringen finder samfundsnyttigt.

Herudover forestiller regeringen sig, at sort arbejde kan afskaffes, hvis arbejdsløse kan udføre arbejde, der ellers udføres sort eller slet ikke udføres. Dette må siges at være udtryk for topmålet af planøkonomisk tankegang. Først etablerer man et så ekstremt beskatningsniveau, at arbejde i enormt omfang fortrænges til sort arbejde. En forsker vurderede i 1985, at omfanget af sort arbejde er 150.000 fuldtidsstillinger. Derefter vil man nu lade det offentlige betale for udførelsen af selv samme arbejde, som man har skubbet væk fra det lovlige arbejdsmarked. Havde det ikke været kløgtigt at gribe direkte fat om nælden, nemlig at sætte de skatter ned, der fortrænger arbejdet?

Det vurderes, at de ledige hermed får mulighed for at udføre meningsfyldt arbejde. Jamen er der her ikke tale om en ekstrem hån over for de arbejdsløse? Det er ikke spor meningsfyldt at udføre et arbejde, der kun eksisterer, fordi Socialdemokratiet skal have nedbragt de officielle ledighedsstatistikker. I forvejen har man jo gemt en stor del af den officielle ledighed ved at lade de ledige fungere i alle mulige kunstige projekter.

Lovforslag nr. L 272 medvirker til en cementering af de løntilskudsordninger, der i forvejen har skabt en kolossal ledighed. Løntilskudsordningerne fortrænger lønmodtagerne, der er beskæftiget på normale vilkår og uden offentlige tilskud. Af bemærkningerne fremgår det, at udbetaling af løntilskud skal standses i tilfælde, hvor jobtræning giver anledning til konkurrenceforvriddning. Hvad er det for noget sludder? Løntilskud er i sig selv konkurrenceforvriddning over for lønmodtagere ansat på normale lønvilkår og over for arbejdsløse, der ikke kan opnå løntilskud. Betyder denne bemærkning, at alle offentlige løntilskudsordninger hermed ophæves, eller er det blot den sædvanlige opskruede socialdemokratiske retorik uden reelt og sagligt indhold?

Det kunne i den forbindelse være interessant at få ministerens svar på, hvor mange fuldtidsstillinger regeringen antager der allerede har fortrængt eksisterende arbejde som følge af disse løntilskudsordninger. Altså sagt direkte: Hvor megen arbejdsløshed har løntil-

skudsordninger indtil videre medført? Hvis regeringen ikke kender til omfanget af løntilskudsordningernes fortrængning, ville det være væsentligt og relevant at iværksætte en undersøgelse, der kan belyse dette forhold nærmere.

På samme måde er det relevant og væsentligt, at der iværksættes en officiel undersøgelse af, hvor mange fuldtidsstillinger skatterne skubber over i den sorte økonomi, samt hvilke skatter der har den største fortrængningseffekt, så vi kan få klarhed over, hvilke skatter der først skal afskaffes for at forbedre beskæftigelsen.

Af bemærkningerne til lovforslag nr. L 274 fremgår det, at regeringen mener, at såfremt ledige udarbejder en såkaldt individuel handlingsplan, kan deres muligheder for at opnå beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked forbedres. Det er næsten komisk. Regeringen siger med andre ord, at en af grundene til, at ledige ikke opnår beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked, er, at de ikke har udarbejdet eller fået udarbejdet en individuel handlingsplan.

Den slags nægter Fremskridtspartiet simpelt hen at tage alvorligt; vi begriber ikke, at regeringen er sunket så lavt. Når den i fuld alvor leverer den slags, synes jeg, debattiveauet er blevet for lavt. Hvis regeringen vil gå ud og sige til de arbejdsløse, at de lige skal have udarbejdet en individuel handlingsplan, så vil deres beskæftigelsesmuligheder øges, så håner man åbenlyst de arbejdsløse.

De ledige skal i en periode på 12 måneder have lov til at tjene 27.500 kr. årligt, hvis de accepterer, at deres dagpenge reduceres til 80 pct. Dette er blot ét blandt mange forsøg på fordeling af arbejdsmængden. Af andre kan nævnes tilbud om sabbat, orlov, uddannelse og tidligere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Tiltag, der reducerer arbejdsstyrken, skaber ikke mere beskæftigelse og kan efter al erfaring ikke reducere arbejdsløsheden.

Det er jo ikke første gang, man fra politisk hold forsøger at reducere ledigheden ved at reducere arbejdsstyrken. Indførelsen af efterlønsordningen, 37½-timers-arbejdsuge, barselorloven, førtidspension m.v. var alle forsøg på at gøre arbejdsløsheden mindre ved at reducere arbejdsstyrken. Imidlertid steg arbejdsløsheden blot i den periode, hvor disse tiltag blev

[Poul Nødgaard]

gennemført. Derfor er der intet, der giver tillid til, at fornyede og forøgede reduktioner kan formindske arbejdsløsheden. Tværtimod tyder alt på, at ledigheden stadig vil vokse – og desværre for det.

Derfor er der kun én vej at gå, og det er at give erhvervslivet så gode udfoldelsesmuligheder, at beskæftigelsen reelt kan forøges i den private sektor. Arbejdsministeren ved, at det er vejen frem, men disse forslag indeholder desværre intet i den retning.

Kommunernes Landsforening har beregnet, at forslagene vil betyde, at der ud over de nuværende jobtilbud skal skaffes yderligere 50.000 pladser. Også andre tal har været nævnt. Det kan være, at arbejdsministeren kan sige os, hvilket der er det rigtige.

I den forbindelse kunne det være interessant at få arbejdsministerens forklaring på, om hun er kommet overens med Kommunernes Landsforening i vurderingen af, hvor mange ekstra jobtilbud der skal etableres. Og hvis ministeren ikke er blevet enig med Kommunernes Landsforening, kunne det være interessant at høre, hvori uenigheden består, samt i øvrigt ministerens vurdering af, hvor meget ekstra personale i den offentlige sektor en gennemførelse af dette forslag vil komme til at betyde.

Vil ministeren i øvrigt oplyse, om der er indført nye procedurer med hensyn til høring af forskellige relevante organisationer? Når jeg spørger, er det, fordi Kommunernes Landsforening har udtrykt forundring over, at de på ingen måde har været inddraget i denne sag.

Sammenfattende skal det til sidst siges, at det er skuffende, at regeringen ikke sammen med disse små forslag til justering af dagpengesystemet fremkommer med et forslag til en finansieringsreform. Det havde været naturligt, om de forslag, som vi behandler her i dag, var blevet knyttet sammen med en finansieringsreform. Men vi har mere eller mindre fået forklaringen: Regeringen – og deri er den sikkert også enig med Venstre og De Konservative – tør ikke lægge noget frem på det område, før vi er over afstemningen den 18. maj. Den afstemning skal lige – om jeg må bruge udtrykket – luskes igennem med et ja, inden man lægger hele denne pakke frem. Det synes jeg er en meget billig foranstaltning.

Til allersidst vil jeg sige noget om det økonomiske. Vurderinger af de økonomiske og ad-

ministrative konsekvenser virker lidet overbevisende specielt set i lyset af de forskellige vurderinger, regeringen og Kommunernes Landsforening har anlagt.

Dertil kommer, at regeringen synes at være meget lidt opmærksom på, at arbejdsløsheden uden tvivl fortsat vil vokse, hvilket afgørende vil ændre de økonomiske konsekvenser.

Endelig forekommer det rigtigt at betegne forslagene som fantasiløse gentagelser og gamle travere i nye forklædninger. Forslagene vil ikke reducere ledigheden og bidrager heller ikke til at løse det altafgørende problem i sammenhængen, nemlig at forbedre beskæftigelsen i den private sektor.

Svend Aage Jensen (CD):

Regeringen har med de fremsatte lovforslag lagt op til en ny start med det klare sigte at forbedre dagligdagen for mange mennesker, såvel dem, der er i arbejde, som dem, der er ledige.

Målet er at få brudt den stigende arbejdsløshed, som ser ud til at blive højere i 1993 end i 1992. Får vi det ja den 18. maj, som det store flertal i Folketinget både håber på og forventer, vil en af de vigtigste forudsætninger være til stede for at få gang i erhvervslivet. Den seneste tids rentenedsættelse indicerer, at der også uden for Tinget regnes med et ja. Hvor stor en effekt det vil få på den nuværende ledighed, er der selvfølgelig ikke nogen der kan forudse. Men det er helt afgørende for, at Danmark ikke kan komme til at stå i den paradoksale situation, at vi samtidig med at stå med et betydeligt antal mennesker, der er uden job, ser en massiv efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft.

Nu har Danmark haft en betydelig arbejdsløshed i næsten 20 år, selv om der er gjort en betydelig indsats for at løse problemet, hvilket kan afspejles derved, at samtidig med, at arbejdsløsheden har været stigende, har antallet af beskæftigede også været stigende. Aldrig har Danmark haft så mange i arbejde som nu.

For at imødegå paradoksproblemet er de foreliggende forslag efter Centrum-Demokraternes opfattelse et godt og vigtigt tiltag. Det er helt nødvendigt, at der igennem et veltilrettelagt jobtrænings- og uddannelsesprogram for den enkelte sikres samfundet såvel en aktiv som en potentiel arbejdskraft, hvis uddannel-

[Svend Aage Jensen]

sesniveau og kunnen er absolut relevant set i forhold til de krav, der i 1990'erne stilles for at kunne erhverve og fastholde et job i en verden, der teknologisk bliver stadig mere kompliceret. 350.000 uden job er mange – alt for mange – når det samtidig må konstateres, at der er mange beskæftigede, som, ikke mindst fordi de er forældre til små børn, kunne ønske at gå hjemme, enten heltids eller deltids, såfremt de havde haft økonomiske muligheder. Derfor er det ret nærliggende at få den tanke, at det måske ville være en god idé, hvis der kunne etableres en form for jobrotation, således at de, der ønsker at være hjemme for at opleve deres børns start på tilværelsen mere nærværende, end det er muligt, når man har et 8-16-job eller mere, kan afløses af nogle af dem, der går og sukker efter et job. Løsningen har været efterlyst fra mange sider længe, og det er derfor glædeligt, at den er medtaget i lovforslaget til lige med mulighed for orlov til uddannelse og mulighed for at holde et sabbatår. Ingen af disse ordninger vil blive særlig udgiftskrævende for samfundet – under forudsætning af, at et tilsvarende antal, som går på orlov, erstattes af ledige.

Jeg vil gerne sige, at vi er meget tilfredse med, at også selvstændigt erhvervsdrivende kan opnå orlov til såvel uddannelse som til børnepasning. Det giver ledige, hvad enten de er a-kassemedlemmer eller ej, en periode med ro i sjælen, hvor de ikke behøver at tænke på, at samfundet stiller krav til deres opmærksomhed, hvad angår jobsøgning eller modtagelse af jobtilbud, måske i en periode, hvor børnepasningsproblemet endnu ikke er løst.

Orlov til uddannelse med ret til 80 pct. af højeste dagpengebeløb er et vigtigt element. Nu er den maksimale uddannelsesperiode fastlagt til et år og vil sikkert blive anvendt af de fleste enten til opdatering af en allerede erhvervet, men forældet uddannelse eller til supplerende af uddannelsen.

Nogen egentlig ny længerevarende uddannelse lægger denne lov ikke op til. Jeg tror også, at mange ufaglærte kan anvende orlovsmuligheden til en korterevarende specialarbejderuddannelse inden for områder, der angiveligt i fremtiden vil være behov for.

Hvad angår sabbatår, er der sikkert også en del, der vil synes, at det er en god mulighed. For mange vil det kun blive ved drømmen, en-

ten på grund af økonomien, konen eller jobbet. 70 pct. af højeste dagpengeydelse er ikke meget hverken for en middelklassefunktionær eller en kassedame. Jeg får det til ca. 91.000 kr. før skat. Et sådant sabbatår kan dog være meget nyttigt, hvis det anvendes i sammenhæng med orlov til børnepasning, hvad der er mulighed for.

For andre vil de normale faste omkostninger kunne være en hindring for at udnytte sabbatårsmuligheden. Det fremgår ikke af lovforslaget, at orloven skal afholdes i Danmark, så det kunne måske være en idé at se på omkostningsniveauet ude i verden.

CD har altid været enig i, at det skal kunne betale sig at arbejde. Systemet bør naturligvis ikke være så finurligt opbygget, at der, hvad enten man er uden børn eller har mange, kan spekuleres i, om den nu bedst kan betale sig at arbejde, gå på understøttelse eller modtage bistandshjælp. Vores sociale niveau skal være så højt, at ingen behøver at lide nød – heller ikke de, der er nødsaget til at leve af bistandshjælp.

Men incitamentet til at tage et normalt arbejde er ved siden af alt det positive i at have noget at stå op til da også at få muligheden for en højere levestandard.

Det er derfor positivt, at der nu sker en ændring i dagpengeperioden og arbejdskravet i forhold til de nugældende regler.

Efter forslaget bliver det ikke mere muligt at forblive i dagpengesystemet ved periodisk at modtage anvist støttet arbejde i et antal måneder. Det kan altid diskuteres, om ydelsesperioden er for lang eller ej. Men set i lyset af den høje arbejdsløshed er der ikke rigtig nogen mening i at gøre den kortere. Opstramningen ligger i, at der efter en 4-årig periode med ret til dagpenge som efter de nugældende regler følger en 3-årig periode, hvor der vil være en indkomstgaranti enten i form af tilbudt beskæftigelse eller dagpenge.

Denne anviste beskæftigelse vil ikke forlænge perioden, og vedkommende vil naturligvis overgå til bistandshjælp efter periodens udløb, hvis han eller hun ikke er kommet i et ikke støttet varigt job forinden.

CD er glad for, at det både under periode 1 og 2 vil være muligt i indtil et år at supplere understøttelsen med indtægter fra selvfundne job med indtil 27.500 kr. Vi har længe været af den opfattelse, at det er af stor betydning for

[Svend Aage Jensen]

den enkelte i så stort et omfang som muligt at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, hvorfor dette element i stor udstrækning svarer til, hvad CD tidligere har foreslået.

CD er tilfreds med det foreliggende lovfor-slag, som er et godt værktøj både i forbindelse med etablering af jobrotation og en imøde-kommelse af mange forældres ønske om mulighed for at gå hjemme, medens børnene er små, og til imødegåelse af de øgede krav til ud-dannelse og færdigheder, som fremtiden stiller til arbejdskraften.

CD støtter lovforslagene.

Jørgen Estrup (RV):

I betragtning af de temmelig mange negative bemærkninger fra i hvert fald en del af salen – specielt Venstre og De Konservative – kan det godt være, at det er på sin plads at komme med en indrømmelse her i starten.

Dette er ikke miraklet, der løser arbejdslø-shedsproblemet. Det tror jeg ingen på rege-ringssiden vil påstå, og det vil vi heller ikke i Det Radikale Venstre. Vi vil ikke engang sige, at det er en revolution, for det er det heller ikke. Men det er en fortsættelse af en god linie, som har været lagt et stykke tid, og som vi nu på en række punkter får styrket, nemlig den linie, der hedder, at der skal gives øgede mulighed for at være aktiv under et ledigheds-forløb, og at vi i så stort omfang, som det over-hovedet er muligt, skal begrænse passiviteten i ledighedsperioder.

Det mener jeg er det overordnede budskab i denne reform – og reform synes jeg at det er. Der sker i hvert fald nogle afgørende ændrin-ger på dagpengesiden, som betyder, at man sender nogle andre signaler ud. Og signaler er nu engang vigtige, for det er det, der skaber inspiration og motivation hos nogle af dem, der er brugere af systemet.

Jeg tror, det er vigtigt at sige til de ledige, at det, vi koncentrerer os om i den nye ordning, er at give nogle forbedrede muligheder, give nogle bedre kvalifikationstilbud, at åbne for de lediges eget initiativ, samtidig med at vi under-streger, at det er ikke nogen god idé at spekulere for meget i, om dagpengeperioden bliver lidt kortere eller længere, sådan som det var typisk i det gamle system, og sådan som det jo lå meget indbygget i, at man fik ret til en for-øget dagpengeperiode, hvis man fik beskæfti-gelse, der var støttet.

Den falder væk nu, og vi får altså den fast-lagte, endelige dagpengeperiode på 7 år, eventuel med 2 års forlængelse for orlovsperiode, idet udfaldet af forsøget jo igen vil afhænge af revisionen af orlovsloven.

Der er altså nogle nye signaler og dermed også efter radikal overbevisning et bedre og et mere anvendeligt dagpengesystem. Men det er også et dagpengesystem, der for det andet fører til en klarere understregning af de rettighe-der, som de ledige har i systemet, og de pligter, som de ledige har i systemet.

I stedet for som i det gamle system, hvor man i høj grad betjente sig af målsætninger og ønsker om, hvordan indsatsen skulle være, er der nu en række klare rettigheder for de ledige. Og det tror jeg også vil gøre det lettere både for brugerne af systemet og for dem, der skal til-rettelægge det: Man ved, hvad det er, der skal til.

Der lægges for det tredje vægt på en tidlig indsats, f.eks. jo gennem kravet om en indivi-duel handlingsplan. Det tror jeg vil gøre det lettere at gribe begyndende langtidsledighed i opløbet og gøre det muligt for de ledige at finde en ny placering på arbejdsmarkedet.

Så er der som det fjerde en klar understreg-ning af en udvikling, som vi længe har tilstræbt i forbindelse med forlig om orlovsordninger, nemlig at det også er de beskæftigede, der skal forsøge at tilpasse sig, at det ikke kun er hos de ledige, tilpasningen skal ske, og at vi skal for-søge at finde et system, der gennem orlovsmuligheder og rotationsordninger på arbejdsmar-kedet betyder, at de beskæftigede kvalificerer sig bedre og samtidig åbner for plads til de le-dige. Det er noget af det, som rummer en frem-tidssikring af arbejdsstyrkens kvalifikationer.

For det femte vil jeg godt nævne, at der bli-ver større muligheder for, at de ledige selv-stændigt kan udfolde et initiativ. Det sker gen-nem udbygningen af orlovsmulighederne, det sker gennem en mulighed for, at man uden at skulle tænke over, om der er økonomiske kon-sekvenser af det, kan tage også de mindre job, som tilbyder sig.

Jeg tænker her først og fremmest på det, som vi kommer til at drøfte under næste sag på dagsordenen, nemlig supplerende dagpenge. Det er et længe næret ønske, der her bliver op-fyldt, i hvert fald et radikalt ønske, men det ligger selvfølgelig også i ordningen om at kun-

[Jørgen Estrup]

ne have 80 pct. plus en indtjeningsmulighed på 27.500 kr.

Endelig synes jeg, at man i den forbindelse klart må understrege, at de lediges initiativmuligheder og tilknytning til arbejdsmarkedet styrkes gennem ændring af hele arbejdstilbudssystemet, hvor der måske mere end noget andet skabtes et grundlag for passivitet, fordi man havde de lange perioder imellem tilbude- ne, hvor der ikke var så mange muligheder og i hvert fald oplagt var en stimulans til at sidde tilbagelænet og vente på det næste arbejdstilbud.

Fra radikal side vil vi godt understrege, at vi selvfølgelig også i fælles interesse – fordi de fire regeringspartier skulle være enige – har måttet slå af på nogle af vores ønsker, og jeg skal ikke lægge skjul på, at vi gerne havde set en større sikkerhed for genbesættelse, ikke nødvendigvis gennem et tidsmæssigt sammenfald af genbesættelse af orlovsstillinger med langtidsledige, men sådan, at vi i højere grad havde sikret os en økonomisk garanti for, at systemet hænger sammen, måske ved hjælp af den type ordning, som Socialkommissionen har haft i tankerne med en trækningsrettighed. Vi er endt med det her system, men orlovsordningerne er som nævnt et forsøg.

Det er oplagt, at noget af det, der har spillet en rolle for debatten i dag, er, at dette kun er en del af reformen. Vi mangler spørgsmålet om jobmulighederne, som selvfølgelig er overordentlig væsentligt, vi mangler bistandsmodtagernes placering, vi mangler den egentlige finansieringsside – noget, som er på vej, og som skal med i billedet, for at man kan få en rimelig og ordentlig vurdering af det, der her foreslås.

Men alligevel synes jeg godt, at man i dag kan spørge sig selv om, hvordan de lidt sure bemærkninger ikke mindst fra K og V – jeg synes, SF var venligere i tonefaldet – nu skal forstås, og jeg har det, ligesom fru Lilli Gyldenkilde havde det tidligere. Jeg har også læst Information i dag, og jeg fik også et lidt andet indtryk af at læse Information, og derfor er det måske nok lidt mit indtryk, at de tilstundende begivenheder i Dublin har ført lidt til spil for galleriet herinde. Det skal der også være plads til, specielt hvis det da åbner på lidt længere sigt for en fornuftig snak om mulighederne. Jeg synes, at både hr. Per Stig Møller og hr. Helge Sander overspillede kortene under deres

ordførertaler, men jeg tager det ikke så tungt. Jeg synes også, at fru Lilli Gyldenkilde indimellem var lidt mere negativ, end der måske var grund til, for der er ganske mange gode tilbud, og jeg vil godt minde fru Lilli Gyldenkilde om et citat fra den omtalte Information, hvor fru Lilli Gyldenkilde siger:

»Det store problem bliver at skaffe alle de job på særlige vilkår, som de arbejdsløse får krav på.«

Der er i hvert fald en erkendelse af, at der er gjort noget, gjort et forsøg, og at der er vilje i forslaget til at hjælpe de arbejdsløse. Så mon ikke det ender med, at vi i sidste ende kan få et godt resultat både det ene og det andet sted af det spil, der er i gang?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg synes da bestemt heller ikke, at begivenhederne i Dublin skal forhindre en god debat her, og jeg vil godt spørge hr. Jørgen Estrup:

Når nu hr. Jørgen Estrup har hørt i min tale – som han hørte nøje efter – at der ligger adskillige milliarders regninger, som ikke er angivet i lovforslaget og ikke angivet i de forskellige hæfter, der er fulgt med, f.eks. 1,450 mia. kr. i forbindelse med uddannelsespladserne, flere hundrede millioner kroner ekstra i kommunerne og flere hundrede millioner kroner ekstra i AF-systemet, vil hr. Jørgen Estrup så finde det forsvarligt at færdigbehandle dette uden at se det i sammenhæng med finansloven, eller vil hr. Jørgen Estrup i dag fortælle os, hvor disse mindst 2 mia. kr. ekstra skal hentes på finansloven?

Hvad er det, der ikke skal gøres?

Hvis hr. Jørgen Estrup ikke kan give det svar, har hr. Jørgen Estrup jo også besvaret, hvorfor vi ikke kan gøre det færdigt i dag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Per Stig Møller bekræfter mig sådan set i noget, jeg sagde i min ordførertale: at det skal ses i en helhed. Det er rigtigt, at vi mangler finansieringssiden, og derfor vil jeg sådan set godt understrege, hvad jeg også på et tidligere tidspunkt har sagt uden for denne sal, nemlig at jeg tror, at når man ser, hvordan finansieringen hænger sammen til sidst – og det vil sige

[Jørgen Estrup]

senere, inden vi skal skrive betænkning over det her – så vil man også fra konservativ side kunne se, at der er god statsfinansiell fornuft i det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det er selvfølgelig meget godt, at hr. Jørgen Estrup prøver på at samle hele Folketinget, og i det omfang det overhovedet kan lade sig gøre, er det heller ingen fejl, hvis jeg må sige det sådan. Men det er lidt for let at slippe om ved det på den måde. Hr. Jørgen Estrup sidder med i denne her regering – om ikke som minister så i hvert fald i baglandet for den – og har indflydelse på, hvad der skal ske.

Der er altså rejst problemer både fra højresiden i salen og fra venstresiden i salen, og det er lidt nemt at slippe om ved det ved at sige, at nu håber vi alle sammen, vi kan blive enige. Færdig, bom! Og så er det det.

I stedet for at gå ind i en debat om temaerne, så vi ved lidt om, hvor det her holder til henne! Det synes jeg da var rart. Det er det, vi skal bruge førstebehandlinger til. Vi skal ikke føre forhandlingerne færdig i en førstebehandling, naturligvis ikke, men vi skal have skabt et indtryk af, om der overhovedet er luft her. Ellers er det sådan, at regeringen har sit flertal på plads i det her, og derfor kan der ikke ske noget til nogen af siderne?

Jeg har nævnt satserne som et problem. Jeg synes, det er et problem, at satserne for orlovsordningerne er sat for lavt.

Jeg har rejst et andet problem. Jeg synes, vi skal finde en ordning, så folk på 55 år kan gå på efterløn noget før – eller kald det, hvad man vil, men det er egentlig en efterlønsaldersnedsættelse, jeg arbejder for. Jeg tror, det kan være med til at skabe noget luft og dermed skabe nogle rigtige varige stillinger for nogle andre.

Jeg ved godt, vi har haft en diskussion om, hvor mange der kan blive tale om, men jeg mener ikke, det kan afvises, at der kunne blive tale om nogle, hvis vi gjorde det. Men jeg har ikke hørt nogen bud på, om man overhovedet kan gå ind i en debat om det, om der overhovedet er noget at gøre. Hvis det er sådan, at der overhovedet ikke er noget at gøre inden for de temaer, vi har rejst, så har man jo sagt fra regeringspartierne side: Der er lukket. Vi har forhandlet det her på plads. Det har været svært nok, og der er lukket af.

Anden næstformand (Grove):

Der er også lukket for taletiden.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Undskyld!

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror, fru Lilli Gyldenkilde har ret i at understrege, at det ikke er i dag, vi skal forhandle færdig, og jeg tror også, det er klogt både af fru Lilli Gyldenkilde og undertegnede ikke at overvurdere indflydelsen på resultatet.

Men jeg tror, at jeg tør sige uden at tage ordet ud af munden på arbejdsministeren, at regeringen ikke har låst sig fast. Det skal jeg jo ikke sige på regeringens vegne, men hvis det står til Det Radikale Venstre, ønsker vi i hvert fald et bredt forlig om det her. Det er vigtigt for løsningen, at vi – en stor kreds i Folketinget – kan være fælles om det.

Jeg tror også, fru Lilli Gyldenkilde kan lytte sig til i debatten, at der er forskellige ønsker, og uanset hvor negativ man var for De Konserveres og Venstres vedkommende i nogle af udtalelserne, så lød det meget klart, at der også var nogle ønsker dér. Jeg tror ikke, regeringen skal lukke for forhandlingsmulighederne.

Jeg skal ikke prøve at samle Folketinget – det er ikke min opgave – men jeg ser meget gerne, at vi får et bredt flertal om arbejdsmarkedsreformen.

Glønborg (KRF):

Regeringen ville naturligvis gerne have serveret et fuldstændig færdigt måltid i dag med alle retterne. Nu har det vist sig mest praktisk, at vi serverer hovedretten i dag, men vi ved jo, at der kommer noget mere, som hører til den hele middag.

Det har været interessant at se, at mens denne middag blev forberedt, har der været utrolig mange, der har haft travlt med at springe ud i køkkenet og prøve at hive lunser op af gryderne for at prøve på at smage lidt på det og få smidt nogle lunser rundt til folket, så man havde en fornemmelse af, hvad retten kommer til at bestå af.

Men alle ved jo godt, at det er en tåbelig måde at spise en middag på, at starte med at hugge i gryderne. Ikke desto mindre var det

[Glønborg]

det, der skete. Og så er det jo ikke så mærkeligt, at nogle fik noget, som var særdeles mangelfuldt og egentlig slet ikke smagte godt, fordi det ikke var færdigt. Derfor var der nogle, der fik en besk smag i munden, allerede inden retten blev serveret.

Og derfor fik vi kritik af det, regeringen nu har lagt frem, allerede inden det blev lagt frem. Den holdning, at dette her var noget, der skulle kritiseres i alle ender og kanter, er jo fortsat, også efter at forslagene blev lagt frem; både fra arbejdsgiverside og fra fagforeningsside, og også fra begge ender af det politiske spektrum har vi oplevet en, synes jeg nok, somme tider lidt grov kritik.

Jeg synes ikke, det er særlig konstruktivt at fæste sig ved de negative sider af en sag. Man bør se på tingene som en helhed og være klar over, at enhver løsning er præget af de muligheder, der foreligger. Derfor er der naturligvis både sukker og salt i sådan et måltid.

Jeg er set ud fra et midterpartisynspunkt ganske godt tilfreds med det resultat, der er kommet ud af dette her. Kristeligt Folkeparti har altid været vant til at tage del i arbejdsmarkedspolitikken. Vi har lavet løsninger sammen med de borgerlige partier, og vi laver nu en løsning sammen med Socialdemokraterne, og så er der selvfølgelig midterpartierne, som jo altid er på arbejdspladsen.

Jeg er rimelig godt tilfreds. Naturligvis var der ting, der ville have været anderledes, hvis vi havde fået lov til at bestemme det alene. Sådan vil jeg egentlig opfordre hvert eneste parti i Folketinget til at se på dette her og sige: Der er ingen af os, der kan få vores vilje fuldt ud, men lad os dog se på de positive sider af det, der er lagt frem, og spørg: Er der ikke noget af dette her, vi kan bygge videre på, vi kan pille lidt ved, sådan at vi kan være tilfredse?

Jeg så meget gerne, at vi fik et bredt forlig om dette.

Først og fremmest har det været nødvendigt at gøre op med de principper, som indførtes i en højbeskæftigelsesperiode. Dengang var det rimelig fornuftigt blot at give en økonomisk erstatning for den løn, som den arbejdsløse gik glip af. Det kunne samfundet og a-kasserne let klare dengang, for ledighed var normalt kun noget kortvarigt. Men i de år, hvor arbejdsløsheden har bidt sig fast, er alt for mange alt for længe blot blevet holdt fast i dagpengesyste-

met med kunstige foranstaltninger og firkantede centralt fastsatte regler.

Nu har vi vovet at tage fat på en lidt anden måde. To nøglebegreber i vores reformforslag er: Hurtigere, målrettet aktivering efter den enkeltes behov – og så decentralisering.

Jeg synes, det er godt, at vi nu får det sådan, at allerede efter tre måneders ledighed skal man kunne aftale en forbedring af sine muligheder for igen at komme i arbejde. Der skal være en plan, som løbende kan revideres, men den ledige har pligt til at modtage den aftalte jobtræning. Jeg tror, der her kan blive et meget mere konstruktivt samspil imellem den enkelte og formidlingssystemet.

De hidtidige regionale arbejdsmarkedsnævner får vi nu afløst af arbejdsmarkedsråd. Det er ikke bare et spørgsmål om, at vi giver organet et nyt navn, det er også et nyt indhold, en ny kompetence. Disse arbejdsmarkedsråd kommer til at disponere over mange penge, men så får de altså også ansvaret for, at der under arbejdsformidlingsregionschefens ledelse gennemføres de arbejdsløshedsbekæmpende foranstaltninger, som der er mest brug for i deres region.

Den ledige får flere variationer af tilbud at vælge mellem end hidtil, men lykkes det ikke i løbet af de fire år at komme i arbejde, går man over i en ny 3-års-fase, hvor man bliver styret lidt mere og har pligt til at modtage alle tilbud om beskæftigelse.

Jeg synes også, det er fint, at vi har lavet nogle orlovsordninger, som kan være med til at forlænge perioden i systemet lidt, men det er klart, at her har vi fået noget mere aktivt, noget, der varer knap så længe.

Orlovsordningerne er vi begyndt at eksperimentere lidt med, men desværre har de ikke været brugt godt nok, og det skyldes selvfølgelig, at de ikke har været lavet godt nok. Vi har oplevet, at man fra borgerlig side har vogtet alt for nidkært over begrebet at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, og det kan opleves som noget meningsløst, når der ikke er noget arbejdsmarked at stå til rådighed for.

Fra den anden side har man tidligere været meget optaget af, at de ledige ved at bruge ordningerne ikke måtte blive løntrykkere eller komme ind på andres arbejdsområder, hvor der var eneret. Jeg synes, at det har været godt at konstatere i det sidste års tid, at man fra beg-

[Glønborg]

ge sider har været villige til at bøje sig noget, slække lidt på nogle gamle faste principper. På den måde når vi til nogle resultater.

Vi har fjernet kravet om, at der altid skal ansættes en anden, når man tager orlov. Det lyder måske tosset, når hensigten er at få flere i arbejde, og det er lidt af et vovestykke, men vi tror på, at orlovsordningerne vil blive brugt så meget mere, at det samlede resultat alligevel vil blive, at mange flere kommer i arbejde.

De forskellige orlovsordninger er vi fra Kristeligt Folkepartis side meget glade for, og jeg vil da sige, at nok er det blevet sagt her, at sabbatorlovstanken er groet hos SF, men så har Kristeligt Folkeparti været godt med til at vande den i tidens løb, for det er faktisk en sag, som vi også altid har arbejdet for, og allermost glade er vi naturligvis for børnepasningsorlovsmulighederne. Det er et af vores klare fin-geraftryk på den her sag. Tak for det!

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Bakholt startede sin ordførertale med at spørge, hvad arbejdsministeren ville gøre for at bibringe virksomhederne en viden om, hvad der er af nye muligheder for at få etableret uddannelse for medarbejderne i virksomheden.

Til det vil jeg sige, at vi selvfølgelig vil lægge meget vægt på i det efterfølgende arbejde at få belyst mange af de muligheder, der er i den nye arbejdsmarkedsreform. Jeg skal blot nævne et par af bestemmelserne, som kan give virksomhederne nogle redskaber til noget uddannelse.

Dels er der tale om, at vi helt generelt åbner op for, at man kan kombinere støttemulighederne for de ledige og for de beskæftigede, så man kan lave rotationsaftaler, altså fuld udblæsning for kombinationen af det, vi kender som VUS-støtteordningen og ATB-ordningen, så der virkelig kan komme et uddannelseselement ind i virksomhederne.

Det er det ene, jeg godt vil nævne. Det andet er, at vi også har lagt vægt på, at på nogle stræk ved vi at der kan opstå flaskehalsproblemer i en region, og her har vi sagt, at af de frie midler i regionerne vil det være muligt at give uddannelse til nogle beskæftigede og også til ledige naturligvis, hvis man kan mindske risikoen for, at der på et senere tidspunkt opstår flaskehalsproblemer i den pågældende region.

Så en lille bemærkning om arbejdsformidlingens opgaver.

Arbejdsformidlingen kan bruges til, at virksomhederne får udformet en uddannelsesplanlægning, selvfølgelig under forudsætning af at virksomhederne vil trække på den service, som arbejdsformidlingen yder over for virksomhederne. I dagligdagen har man nærmest indtryk af, at arbejdsformidlingen kun er et serviceorgan for de ledige. Det er ikke rigtigt. Arbejdsformidlingen er i lige så høj grad et serviceorgan for de beskæftigede og for virksomhederne. Hvis det skal være den aktive regionale arbejds- og erhvervs politik, vi ønsker os med det her system, er det selvfølgelig også vigtigt at få en administrativ myndighed, som kan løfte nogle af de her opgaver.

Det var bare for at nævne nogle af de muligheder uddannelsesmæssigt, som virksomhederne bestemt kan have gavn og glæde af.

Hr. Per Stig Møller hæfter sig meget ved genbesættelseskravet. Det har vi været lidt inde på i den debat, der har været indtil nu. Jeg vil godt sige, at vi meget bevidst har valgt et system uden genbesættelseskrav – naturligvis i forhåbning om, at så mange som muligt bruger orlovsmulighederne. Dermed vil der ske en positiv indtræden af ledige på arbejdsmarkedet.

Vi vil godt hjælpe til med de redskaber, der er i arbejdsmarkedssystemet: rotationsaftaler, tilskyndelse med tilskud osv. Men det er en meget liberal holdning, vi har indlagt, bl.a. fordi vi har kunnet se, at det meget stramme genbesættelseskrav ikke har virket i det omfang, vi havde håbet.

Det er baggrunden, og vi vil følge det meget nøje, for vi er selvfølgelig også interesseret i, når nogen går på uddannelse eller går ud og passer børn, at der så er ledige, der får mulighed for at komme i beskæftigelse. Hvis det kunne blive et tema, partierne fik diskuteret i Arbejdsmarkedsudvalget – altså hvordan vi kan lave den kombination – ville det selvfølgelig kun være godt, hvis vi kunne blive enige om det.

Derimod tror jeg ikke, at regeringen på noget tidspunkt vil være enig i den betragtning, som hr. Per Stig Møller kommer med, når det drejer sig om dagpengeniveauet. Vi vil ikke under nogen omstændigheder nedsætte dagpengesatsen. Den måde, jeg kan forstå Det Konservative Folkeparti vil tilgodese dem på, der er lidt længere oppe i lønhierarkiet, mens der

[Arbejdsministeren]

er nogle andre, der skal sættes ned i sats, bliver ikke en løsning, regeringen medvirker til. På det punkt kan vi nok ikke være så imødekom-mende.

Derimod synes jeg, at det var meget perspektivrigt, hvad hr. Per Stig Møller sagde, når det drejede sig om uddannelsesgodtgørelsen. Kan man forestille sig, at uddannelsesgodtgørelsen kan gøres længere varende end 2 år, helt op til 2½ år? Sådan forstod jeg det i hvert fald. Vi har lagt meget uddannelse ind i arbejdsmarkedspolitikken. Vi har lagt ind, at man også i handlingsplanen kan bruge et år til uddannelse, og at man efterfølgende kan få 2 års uddannelsesgodtgørelse. Det vil sige, at man kan sammenstykke en uddannelse på 3 år. Så kan man også bruge de to orlovsår til uddannelse, og det vil samlet give et uddannelsesperspektiv helt op til 5 år.

Lad os prøve at kigge på, om vi kan finde et mødepunkt på det område. Det er i hvert fald perspektivrigt.

Så pegede hr. Per Stig Møller på, at arbejdsmarkedets parter skulle inddrages. Der vil jeg – og det er der også flere andre ordførere der har været inde på – henlede Folketingets partiers opmærksomhed på kapitel 22, hvor vi netop har lagt vægt på, at arbejdsmarkedets parter både på centralt plan og på regionalt plan skal have så meget indflydelse som overhovedet muligt, men at der naturligvis også skal være en offentlig ansvarlighed i forvaltningen af de penge.

Arbejdsmarkedets parter er på centralt plan rådgivere i forhold til arbejdsministeren, der melder mål og rammer ud, melder retning ud. På regionalt plan er arbejdsmarkedsrådene med til at tilrettelægge arbejdsmarkedsindsatsen, både når det drejer sig om aktivitetssiden, og når det drejer sig om at dimensionere, som det hedder, planlægge den mere driftsmæssige side af arbejdsformidlingens arbejde. Vi mener, at arbejdsmarkedets parter er meget tilgodeset i indflydelsen på det her, og det har vi også lagt vægt på, for det er naturligvis afgørende, at arbejdsmarkedets parter spiller positivt med, hvis en regional arbejdsmarkedspolitik skal lykkes, og det skulle den jo gerne.

Kommunernes Landsforening sukker. Ja. Det er drilagtigt: Hvornår sukker Kommunernes Landsforening ikke over Folketinget? Men jeg synes nu ikke i anledning af det her lovforslag,

nr. L 272, at der er grundlag for at sukke, for der er lagt vægt på i lovforslaget, i de økonomiske og administrative bemærkninger, at kommunerne ikke forpligtes til en yderligere aktivitetsindsats end den, de har i dag.

Vi siger i bemærkningerne til lovforslaget på side 19, 2. afsnit, at »der skal ikke ske en ændring af den kommunale økonomi som følge af lovforslaget.« Og det forudsættes, at kommunerne alene skal stille det antal pladser til rådighed, som de ville have været forpligtet til, hvis vi havde forlænget det nuværende system. Det svarer til 30.000 helårspladser, og det svarer til 50.000 jobtilbudspersoner i 7-månedersperioder. Så der er i dette forslag en garanti til kommunerne for, at de ikke belastes yderligere. De belastes så derved, at vi siger, at bistandssystemet skal have nogle aktivitetsforpligtelser over for kontanthjælpsmodtagerne, og det er måske derfor, kommunerne har været lidt nervøse for, hvad vi kunne finde på i næste måned. Det er klart, at når vi fremsætter sådan et forslag – og det gør vi – skal der også følge penge med til kommunerne, så der er ikke rigtig noget belæg for de dér meget dybe, meget vedvarende og meget højroastede suk, som Kommunernes Landsforening i hvert fald indtil nu har draget.

Hr. Helge Sander var sådan lidt utryg ved eller i hvert fald kritisk over for, at orlov indgik i arbejdsmarkedspolitikken, men det er faktisk ikke vor opfattelse. Der er to lovforslag: Det ene er en arbejdsmarkedsreform med de redskaber, uddannelsesmuligheder, tilbud, rettigheder og pligter, der nu ligger i det, og det andet er et supplement til arbejdsmarkedspolitikken, nemlig en orlovsreform med en ramme-lovgivning, som også giver aftalemuligheder inden for de enkelte virksomheder som supplement til rammeaftalen. Det er meningen.

Orlovsreformen knytter sig jo også til de beskæftigede, så selv om forslagene er fremsat samtidig og også behandles samtidig – og jeg erkender blankt, at det godt kan give en fornemmelse af, at det er lidt for integreret – er det faktisk to selvstændige politikområder, vi her har med at gøre. Orlovstankegangen er, at vi gerne vil gøre arbejdslivet for de beskæftigede og livet for de ledige mere fleksibelt ved at give dem flere valgmuligheder, herunder også muligheden for at trække sig ud af arbejdsmarkedet i en periode.

[Arbejdsministeren]

Hr. Helge Sander var meget kritisk over for den lange dagpengeperiode. Nu er den jo ikke længere i dette system, end den i hvert fald gennemsnitlig har været i det system, som hr. Helge Sanders parti i 10½ år har været med til at administrere, men når hr. Helge Sander sammenlignede, og det tror jeg også hr. Per Stig Møller gjorde, de lange dagpengeperioder med, hvad der sker i andre lande, er jeg nødt til at sige, at i de lande, som de partier vil foretrække at sammenligne det danske system med, er der jo den væsensforskel i forhold til vores system, at der er ganske lange varslingsregler og ganske lange opsigelsesregler, som de danske virksomheder er »sluppet for«, idet de har lænet sig op ad de lange dagpengeperioder. Når man kritiserer dagpengeperioder og laver sammenligninger med andre europæiske – også det svenske – systemer, er man altså også nødt til at tage det med, for det hænger nu engang ganske meget sammen.

Så vil jeg også godt sige til hr. Helge Sander, at det ikke er sådan, at handlingsplanen, som er en måleplan for, om den ledige nu også står til rådighed, kan ændres fra den ene dag til den anden af den ledige. Det er meningen, at arbejdsformidlingen og den ledige skal indgå en aftale om en handlingsplan, og følger den ledige planen, lever vedkommende op til sin rådighedsforpligtelse og skal ikke samtidig piske rundt i verden og skrive 500 ansøgninger for at bevise sin duelighed på arbejdsmarkedet. Det er sådan, det skal forstås.

Jeg har ligesom hr. Bakholt meget svært ved at se, at dette system lokker til passivitet; tværtimod kan man ikke slippe for at være aktiv. I den første periode skal der udarbejdes en handlingsplan og gives nogle tilbud, som helst har en betydelig højere kvalitet og er længere end dem, vi tilbyder i øjeblikket, og vi tror faktisk, at de ledige meget gerne vil tage imod de tilbud. I anden delperiode er der i hvert fald slet ikke tale om, at man leder folk i passivitet, for der siger vi faktisk, at for at opretholde den indkomstgaranti, vi lægger vægt på, skal der være en beskæftigelsesgaranti, men der skal også være en beskæftigelsesforpligtelse, således at man rent faktisk skal bidrage med noget for at få sine dagpenge udbetalt. Der er bestemt ikke noget hverken i den første eller den anden periode, der lokker til passivitet, som hr. Helge Sander så malende udtrykte det.

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg godt sige, at det er klart, at med den øgede indsats, der skal gøres for varig beskæftigelse og beskæftigelsesplanen som helhed, skal vi selvfølgelig også tænke på, at en del af de job, som vi i dag har besat af tilskuds personer – der er ca. 50.000 personer i det kommunale system – efter regeringens opfattelse skal konverteres til rigtige, almindelige job, for der er faktisk brug for dem. Det vil være med i de forhandlinger, som vi skal indlede med kommunerne både om kompensation for deres aktivitetsforpligtelser over for de mennesker, der er på bistandshjælp helt generelt og specifikt for dem, der mister retten til dagpenge, men der skal også stilles krav om etablering af rigtige job. Den betragtning, som fru Lilli Gyldenkilde gav udtryk for, er regeringen faktisk meget enig i.

Derimod havde jeg lidt svært ved at forstå fru Lilli Gyldenkildes kritik af de nye beskæftigelsesområder, i hvert fald sådan som jeg hørte det. De nye beskæftigelser er jo på nogle af de områder i vort samfund, hvor bl.a. også SF i mange år har sagt at der er en masse ting der ikke bliver gjort. Der er en masse sociale opgaver, bolig miljøopgaver, kulturopgaver, omsorgsopgaver, fritidsopgaver, job inden for folkeoplysningsarbejde og idræt, som man nemt kunne lave til rigtige job, og regeringen har faktisk forpligtet sig til at skabe nye beskæftigelsesområder, men dermed være ikke sagt, at det skal være dårlige beskæftigelsesområder. Det skal ikke være andenklassens beskæftigelsesområder, men områder, som ud fra en menneskelig og samfundsmæssig betragtning er noget værd, men ikke nødvendigvis ud fra sådan en mere regelret, profitorienteret betragtning. Det er øvelsen og den opgave, vi har påtaget os, og vi vil gerne have, at de beskæftigelsestilbud, man giver i anden delperiode, gennemsnitlig skal være 20 timer om ugen, altså svarende til et halvdagsjob. Så er det da rigtigt, at vi har sagt, at parterne selv må forhandle om de nye områders løn- og ansættelsesvilkår, og vi har naturligvis en forventning om, at parterne også vil gøre det, men hvis de ikke gør det, er det rigtigt, at der ligger en bemyndigelse til arbejdsministeren i lovforslaget. Jeg vil da godt sige, at jeg ikke håber at få brug for den bemyndigelse, for som sagt har jeg tiltro til, at parterne selv kan finde ud af det.

[Arbejdsministeren]

Det er rigtigt, at når vi ikke har noget optjeningskrav ved støttet arbejde, vil der være nogle unge, der vil spørge: Hvad så? Den karrusel, de unge i dag er inde i, er i et for stort omfang, at de kommer fra folkeskolen til bistandssystemet, igennem et kommunalt beskæftigelsesprojekt, optjener en dagpengeret, og så er de i dagpengesystemet. Vi synes faktisk ikke, at det er en god måde at komme ind på arbejdsmarkedet på, og det er derfor, vi lægger så megen vægt på, at unge mennesker skal have en uddannelse. De skal ikke marchere fra folkeskolen til bistandssystemet og dagpengesystemet, de skal stoppes undervejs og puttes ind i en uddannelse, og derfor har vi den ambition, at alle unge mennesker skal have en uddannelse. Det er måske svagheden i vores diskussion i dag, at vi ikke kan få diskuteret det i denne sammenhæng, men nu har jeg sagt, at det er vores ambition, og vi kommer med det i næste måned.

Så har jeg noteret mig, at SF fortsat gerne vil afskære parterne fra indflydelse på den regionale arbejdsmarkedspolitik ved at lægge den over til kommunerne. Det synes vi ikke er nogen god idé, vi synes derimod, at kommunerne skal med som ligeværdige parter i de regionale arbejdsmarkedsråd med 1/3, så de også dér får mulighed for at tilrettelægge den regionale arbejdsmarkedspolitik.

Til sidst vil jeg sige til hr. Poul Nødgaard, at vi har ikke noget overblik over fortrængning. Hvor er hr. Poul Nødgaard henne? Han er måske gået ind og se fodbold – undskyld! Så venter jeg lidt med hr. Poul Nødgaard.

Der var nu i øvrigt endnu et spørgsmål fra fru Lilli Gyldenkilde, som jeg ikke fik svaret på, nemlig om satsen. Satsen på 80 pct. er jo ikke den eneste mulighed, vi har stadig væk arbejdsmarkedsuddannelserne med en godtgørelsessats, og hvis man laver en handlingsplan, som drejer sig om en af arbejdsmarkedsuddannelserne, får man jo den godtgørelse, der ligger dér. Vi har VUS-støtteordningen, som bliver udvidet, ændret og løftet, og som også er på dagpengesatsen. Vi har altså to systemer, som udgør meget stærke søjler om hele den uddannelsesramme, vi har, og det er selvfølgelig også en oplysning, vi skal komme med til Arbejdsmarkedsudvalgets arbejde i øvrigt.

Jeg vil alligevel svare hr. Poul Nødgaard på i hvert fald ét punkt, nemlig om der anvendes ny

procedurer ved høringen. Ja, vi har anvendt nye procedurer til dette lovforslag, og det har vi gjort af tidsmæssige grunde. Vi har ikke gjort det, fordi vi ikke gerne ville høre parterne, for det vil vi meget gerne, og det har vi en 1½ måneds tid til nu. Vi vil lytte meget til, hvad parterne måtte have af meninger, og selvfølgelig er vi også parat til at justere lovforslaget i det omfang, det er rimeligt.

Regeringsordførerne vil jeg gerne takke for støtten, som jeg er glad for; den var måske ikke så overraskende.

Som også hr. Jørgen Estrup sagde, er dette forslag faktisk ment som et forhandlingsudspil til Folketingets partier. Vi har den opfattelse i regeringen, at hvis arbejdsmarkedspolitikken skal virke, skal den basere sig på et godt og fornuftigt samspil imellem parterne på arbejdsmarkedet regionalt såvel som centralt, og der skal jo ikke så forfærdelig meget fantasi til at forestille sig, hvordan medspillet eller rette- re sagt modspillet vil blive, hvis arbejdsmarkedsreformen bliver vedtaget med 90 mandater. Derfor stræber regeringen klart mod at få et så bredt flertal som overhovedet muligt, og det brede flertal må gerne gå både til den ene og den anden side af salen – skal jeg måske sige til beroligelse for fru Lilli Gyldenkilde.

Endelig vil jeg godt mere principielt sige, hvad vi har lagt vægt på i denne arbejdsmarkedsreform. Vi har lagt vægt på tidligere og bedre tilbud, på mere uddannelse, på flere redskaber, på jobtræning, rotationsaftaler og cirkulationsaftaler. Vi har lagt vægt på, at ikke en eneste ledig får et tilbud, der er mindre i omfang og kvalitet end det, der gives i dag; tværtimod skal alle sikres et bedre tilbud og flere muligheder for den enkelte til at vælge. Vi har også lagt vægt på, at dagpengeniveauet er det, vi kender, og at der er en indkomstgaranti i de 7 år, man måtte være i systemet. Man skal ikke nødvendigvis være der i alle 7 år, for indsatsen i den første periode skulle helst virke, så man forholdsvis hurtigt kom ud af systemet, og det tror vi faktisk også på, i betragtning af hvor højt uddannelsessiden er løftet op i den første del.

Jeg mener, at arbejdsmarkedspolitikken væremærke vil ændre sig fra korte og sene tilbud til længere og bedre tilbud, fra automatiske tilbud til kvalificerede overvejelser om, hvad den ledige har brug for, og hvad det lokale er-

[Arbejdsministeren]

hvervsliv har brug for, og fra et system med forholdsvis få redskaber til et system med en meget bred vifte af redskaber, som stort set kan tilgodese alle de behov, der måtte være hos den ledige og hos virksomhederne. Der er tale om særligt tilrettelagte forsøg, om lange uddannelser, korte uddannelser, jobtræning osv.; altså alt i alt peger lovforslaget i retning af at tilgodese et moderne arbejdsmarked og matche et moderne erhvervsliv, som jo lægger megen vægt på, at medarbejdere har en høj grad af kvalifikationer og af uddannelseskompetence.

Til allersidst vil jeg sige, at jeg glæder mig meget til spørgsmålene fra Arbejdsmarkedsudvalget. Jeg kan forstå, at hr. Helge Sander allerede har fået lavet 32 spørgsmål, og jeg regner med, at der kommer flere. Jeg vil meget gerne bidrage til Arbejdsmarkedsudvalgets arbejde.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Så går vi til anden omgang.

Helge Sander (V):

I mit indlæg beskæftigede jeg mig en del med de desværre alt for mange ledige og dem, vi har anbragt i forskellige ordninger. Når jeg tager det frem igen, er det, fordi bl.a. hr. Poul Nødgaard i sit indlæg berørte noget, som jeg desværre ikke nåede, men som jeg også var interesseret i at kende nærmere til, nemlig hvordan og hvorledes de orlovs personer, der nu bliver tale om, vil komme til at optræde i statistikken.

Til arbejdsministeren vil jeg gerne sige, at jeg ikke her vil komme med en lang række tekniske spørgsmål, det har vi udvalgsarbejdet til, men der bliver mange af dem. Ministeren har jo også i sit seneste svar lagt op til, at vi både kan få afklaret de ting, der er udviklede, og forhandle om en række af de forskellige forhold, som har været på dagsordenen i eftermiddag, men lige det spørgsmål, hvordan og hvorledes de vil optræde i statistikken, vil jeg meget gerne have belyst.

Så bliver jeg nødt til at knytte en kommentar til det med den lange dagpengeperiode. Ministeren har ret i, at vi har et system i dag, hvor vi også har en alt for lang periode, og ministeren har også ret i, at jeg tilhører et parti, som har været regeringsbærende i 10½ år, men jeg må have lov til at sige, at det hverken er mit partis

eller den regerings skyld, som mit parti har støttet, at den er så lang. Jeg tror også, at ministeren må medgive mig, at det ikke undervejs har skortet på forslag til at få ændret denne lange dagpengeperiode, men uanset om den skal være 7 eller 9 år – og reelt er det 9 år, eftersom orlov kan inddrages både i første og anden del af det forslag, som regeringen har fremsat – mener vi altså, at det er for lang en periode, ikke mindst set i lyset af forholdene i vore nabolande, som jeg erkender på en række områder er anderledes end vores, bl.a. med hensyn til afskedigelser. Det kan dog ikke begrunde en så stor forskel, som vi oplever mellem f.eks. Tyskland og Sverige og Danmark.

Vi har i eftermiddag talt en del om den individuelle betjening af de ledige og om, at man kunne få en individuel handlingsplan efter 3 måneder. Umiddelbart efter min ordførertale havde vi en ordveksling, og nu var arbejdsministeren også inde på det, og så vil jeg gerne sige til arbejdsministeren, at der må da være forståelse for, at vi er nogle stykker, der føler, at det kan føre passivitet med sig, og jeg vil tillade mig at citere – ikke fordi jeg ønsker en debat om det nu, men mere for at belyse, hvorfor jeg er skeptisk – fra lovforslag nr. L 272, hvor jeg i de bemærkninger, som knytter sig til § 11, kan læse:

»Tilsvarende skal handlingsplanen løbende tages op til revision.«

Lidt længere nede hedder det, at det i høj grad afhænger af den enkelte lediges ønsker. Jeg mener, at de to ting da gør, at man må kunne forestille sig, at man kan tilpasse forholdene løbende, efter hvad man føler er mest hensigtsmæssigt. Vi ved selvfølgelig allø sammen, at der er nogle, som godt kan få dagligdagen til at gå uden at optræde i de forskellige ordninger, som også det nye lovforslag fører med sig; men det vender vi tilbage til i udvalgsarbejdet.

Til slut vil jeg også i relation til mit første indlæg spørge om antallet af de reelle arbejdspladser, som er i dette forslag. Jeg har igen taget Socialdemokratiets »Den Gode Cirkel« frem for nu at læse den et års tid efter, at den blev trykt, og deri skriver man, at når man får sin indflydelse realiseret, vil man på 2 år – (*munterhed*) – kunne skaffe 60.000 job. Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren: Er det således, at man forestiller sig, at man kan skaffe 60.000 job på det grundlag, som regeringen har fremlagt i dag?

[Helge Sander]

Jeg er igen tilfreds med, at arbejdsministeren i sit svar understregede, at det ikke er reelt at tage stilling til det, der ligger på bordet i dag, når vi ikke kender det udspil med hensyn til det økonomiske, ydelser osv., som regeringen vil komme med, men det kommer efter den 18. maj, og det glæder vi os til at se.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg føler også trang til at bore en lille smule i disse handlingsplaner, der skal laves, og som den enkelte får indflydelse på, ikke mindst efter at have hørt den sidste ærede taler, og jeg kan undre mig over, at man kan have en liberal holdning, når man har det menneskesyn, at folk ikke skal have indflydelse på den handlingsplan, som de skal arbejde inden for; det synes jeg da nok var rimeligt.

Jeg er lidt optaget af disse handlingsplaner, for hvis der nu blev aftalt en plan om et støttet arbejde simpelt hen i en 1-års-periode, ville det jo sige, at vedkommende så sammenlagt kunne have 1 års støttet periodearbejde og 3 år på dagpenge; i realiteten har man altså så nedsat dagpengeperioden til 3 år. I den efterfølgende periode kan man gøre det samme. Der kan man simpelt hen også finde et støttet arbejde, og så kan perioden komme ned på 2 år; sammenlagt er man så nede på et mindre antal år end det åremål, som alle er så optaget af at vi endelig skal have nedsat. Det er det ene.

Det andet er, at jeg ikke forstår det, ministeren siger, men det kan være, fordi jeg ikke forstår at stille spørgsmålet klart nok. Når jeg er bekymret for, at denne pligt til aktivering i anden periode skal blive til en ikkeoverenskomstsmæssig løn, er det, fordi vi fra de ordninger, vi har, ved, hvilket spektakel det har givet ude på arbejdspladserne, at tre hold mennesker kan stå på samme arbejdsplads, og hvis det er en offentlig arbejdsplads, kan de stå med det samme arbejde. Lad os tage typograferne ude i Hvidovre Kommune, der har sådan et trykkeriværksted. Der står en typograf, som får overenskomstsmæssig løn. Efter den nugældende ordning kan der så komme én ind, der skal have 80 kr. i timen, og der kan i øvrigt også komme én ind på et støttet arbejde efter bistandsloven, hvis det er gået lidt derudad for vedkommende. Vi er enige om, at det var nogle dårlige ordninger; vi fik folk sat op imod hin-

anden ude på arbejdspladserne, og det er ikke godt.

Derfor ville jeg så forfærdelig gerne have ministeren overbevist om, at i de ordninger, vi nu skal til at lave om aktivering osv., er det klogt, hvis vi siger, at de skal arbejde til en overenskomstsmæssig løn. Det var en meget klog beslutning i sin tid, da parterne indgik en aftale om det, vi kaldte projektløn. Vi havde store diskussioner om løntryk og cirkulærer og sådan noget, men efterfølgende blev der indgået en overenskomst. Man kan så synes, at projektlønnen er for høj eller for lav, men det er en overenskomstsmæssig aftalt løn, og jeg vil så gerne appellere til, at vi hitter ud af, at det bliver en overenskomstsmæssig løn, der forhandles ind. Selvfølgelig kan ministeren presse i den retning, så ministeren undgår at skulle være i den situation, at det er ministeren selv, der skal aftale denne ydelse, og det vil jeg appellere til at man gør.

Ministeren siger, at det er et forhandlingsudspil til Folketingets partier, og jeg fornemmede, at det var lidt svært at få sagt, at det også gjaldt den venstre side, hvor SF befinder sig. Jeg må jo sige, at jeg ikke tror, at man kan imødekomme både de synspunkter, der i dag har været fremme fra Venstre og De Konservative, og noget af det, SF i dag har sagt, uden at man kommer i den situation, at man skræver så langt, så bukserne sprækker, og det ved man godt hvad man får ud af: bar bag, for at sige det pænt – jeg skal nok holde mig til forretningsordenen – og det synes jeg ville være lidt ærgerligt, for jeg synes, der er muligheder i det for, at man kan få forhandlet sig frem til noget bedre.

Jeg bemærkede, at ministeren ikke i sin besvarelse gik ind på mit spørgsmål om, hvorvidt der overhovedet bliver noget, der hedder, at ældre tidligere skal kunne trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Jeg vil ikke bede ministeren om at gå op og svare i anden omgang, for vi kan jo tage den diskussion i Arbejdsmarkedsudvalget, men jeg er meget optaget af, at der bliver gjort noget på det område, og det vil jeg bore meget i under udvalgsarbejdet.

Poul Nødgaard (FP):

Jeg tager sådan set ikke ordet af hensyn til lovforslagene; jeg har udtrykt det, Fremskridtpartiet mener om disse lovforslag.

[Poul Nødgaard]

Men efter at jeg er kommet tilbage efter et lovligt ærinde uden for huset, er jeg blevet gjort opmærksom på, at arbejdsministeren skulle have antydnet, at jeg var gået til fodbold. Jeg har været her i salen, men jeg tillod mig den luksus at gå på toilettet efter at have været herinde i 5 timer, og det håber jeg er mig tilgivet. Tak!

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg kan sige herfra, at folketingsmedlemmerne ikke nødvendigvis behøver at redegøre for, hvornår de går på toilettet.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg ville hellere have set fodbold.

Men det er mere alvorligt end som så, for jeg må tilstå, at jeg synes, det er helt urimeligt, at fru Lilli Gyldenkilde kalder mig uliberal, blot fordi jeg understreger, at rettigheder og pligter må høre sammen.

Venstre er ikke modstander af, at man laver en individuel handlingsplan, og at man laver den tidligt i forløbet, og jeg tror heller ikke, at hverken det, vi har sagt og skrevet tidligere, eller det, der er sagt i dag, er ukendt for fru Lilli Gyldenkilde, men det, som jeg anholder, er den mulighed, der er for, at man hele tiden kan justere planen, for så mener jeg ikke, at der bliver mulighed for at holde de pågældende fast på pligterne. Jeg mener da, at det er ganske liberalt at sige, at rettigheder og pligter hører sammen, og det var såmænd bare det, jeg understregede endnu en gang.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg synes, at med 341.000 registrerede arbejdsløse og nu en plan, som ikke er den mest dynamiske, selv om den gerne vil sælges som sådan, men som dog indeholder nogle muligheder, der peger fremad – og jeg indrømmer, at jeg gerne vil deltage i at gøre den bedre – er det uhørt at blive ved med at snakke om rettigheder og pligter.

Der er ikke job til disse mennesker! Nu forsøger man så – efter at vi har prøvet i 10 år – at få opbygget nogle systemer, hvor folk ikke er låst fast i at skulle sidde og vente på en telefon, der aldrig ringer, eller et brev, der aldrig kom-

mer, med meddelelse om et arbejde; man forsøger altså nu at lave nogle fleksible ordninger.

Det er da klart, at man må tage sådan et forløb op, hvis det viser sig, at der inden for den periode, hvor man er i det, er noget, der er gået skævt, eller det af en eller anden grund alligevel ikke er det, man vil. Sammenlagt er det jo under alle omstændigheder sådan, at man kun kan være 4 år i dette system, uanset om man ændrer på forløbet eller ej.

Det handler jo ikke om, at man derved får yderligere ret til at være i dagpengesystemet, så jeg forstår egentlig ikke, hvad det er, hr. Helge Sander går efter i den seneste diskussion.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Måske er netop denne diskussion med til at understrege, at vi opfatter forholdene lidt forskelligt, for det er selvfølgelig rigtigt, at det gør vi. Efter regeringens forslag taler vi om to perioder, den sidste på 3 år og den første på 4 år, men vi tror på, at det er ganske sundt, også selv om man er ledig, at der er nogle pligter undervejs. Som fru Lilli Gyldenkilde fremstiller det, er det lige før, jeg må opfatte det sådan, at SF gerne så, at alle kunne benytte den tredje orlovsmulighed, og at man for den sags skyld kunne rejse bort i alle 4 år uden overhovedet at stå til rådighed. Det er det, fru Lilli Gyldenkilde siger med de ord, hun fremførte her fra talerstolen for et øjeblik siden til mine meget beskedne, men meget realistiske betragtninger om det at have rettigheder og pligter. Selv om det er 4 år, bør det gælde – også af hensyn til de ledige.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Hvis jeg skal sige det venligt, så tror jeg, vi skal stoppe denne diskussion, så hr. Helge Sander kan komme ind at se fodbold, inden dette her går for vidt.

Jeg vil ikke klandres for, at jeg ønsker, at et eneste menneske skal være i arbejdsløshedssystemet. Jeg ønsker ikke et eneste menneske i det. Jeg ønsker, at folk skal have et arbejde, og jeg ønsker, at de unge skal have en uddannelse, så de kan få et arbejde, der kan betrygge deres tilværelse. Jeg ønsker ikke en eneste ar-

[Lilli Gyldenkilde]

bedjdsløs, og hele mit politiske liv er gået med at prøve at forhindre arbejdsløshed og være med til at skabe arbejdspladser i det omfang, jeg overhovedet har kunnet få indflydelse på det.

Det er altså ikke det, jeg går efter. Men når der nu er 341.000 arbejdsløse og der er nogle, der får et handlingsforløb tilbudt i det nye dagpenge-system og skal tage imod det, kan jeg ikke forstå, det kan være et problem, hvis det skal revideres undervejs. Hvad er det for et syn at have på mennesker? Hvis en arbejdsløs i et sådant forløb finder, at det ikke var det, han eller hun ville, jamen så lad os prøve at kigge på det en gang til. Det synes jeg er rimeligt.

Det er mennesker, vi har med at gøre. Den eneste fejl, de har – og det er ikke engang en fejl, for det er ikke deres skyld – er, at arbejdsmarkedet ikke står til rådighed for dem. Så må vi også være anstændige over for dem, og selvfølgelig skal de også have indflydelse på det forløb, der skal sættes i gang og eventuelt ændres.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jamen hvad er det for en fremturen fra fru Lilli Gyldenkildes side? Jeg har ikke på noget tidspunkt antydnet, at fru Lilli Gyldenkilde ønsker, at nogen skal være ledige. Det er der forhåbentlig ikke en eneste i dette lokale eller i dette samfund i øvrigt der ønsker. Men virkeligheden er jo, at vi ifølge det system, vi opgør det efter, har 341.000 ledige, og når nogle mennesker er kommet i den ulykkelige situation, bliver vi nødt til at tage dem alvorligt. Vi bliver nødt til at tage det system alvorligt, som også den regering, vi har siddende nu, ønsker at realisere, og det er bl.a., at rettigheder og pligter hører sammen. Punktum.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Helge Sander spurgte for et stykke tid siden, hvordan orlovspersoner ville optræde i statistikken. Det er regeringens opfattelse, at vi skal prøve at lave vores statistik noget mere gennemskuelig med hensyn til, om folk er ledige eller de er i en orlovssituation. Vi prøver faktisk at lave en ny statistik, hvor man får belyst, hvor mange der er i en orlovssituation – noget, man selv vælger – og hvor mange der er i en ledighedssituation – noget, der desværre

er tvungent for alt for mange. Vi vil godt prøve i denne sammenhæng at få lavet en mere gennemskuelig statistik.

Jeg synes ærlig talt, hr. Helge Sander siger, at den forrige regering, som har haft 10½ år til det, ikke har kunnet komme igennem med det, den gerne har villet: en kortere dagpengeperiode. Regeringen har haft et parlamentarisk flertal, for ellers havde regeringen jo ikke overlevet i 10½ år, og så har man ikke brugt sit eget parlamentariske flertal til at gøre noget ved denne dagpengeperiode, som man nu synes er så uendelig lang. Det synes jeg virker en lille smule skævt og også lidt ynkeligt og hyklerisk.

Vi synes ikke, tiden er inde til drastiske forkortelser af dagpengeperioden i en situation, hvor der bliver flere og flere ledige måned for måned. Det ville se helt anderledes ud, hvis vi havde en beskæftigelses-situation, som gik fremad, og en ledighedsprocent på et par procent. Så var det til at diskutere, men sådan som ledigheden har udviklet sig, synes vi ærlig talt, at man skal holde sig fra at plædere for en alt for kort dagpengeperiode.

Det, vi mener med bemærkningerne om handlingsplanen, er, at hvis man indgår en aftale om et forløb – det kan være, man vil prøve et nyt jobområde og gerne vil have en uddannelse i den forbindelse – og undervejs finder ud af, at det fagområde ikke var det rigtige, skal man kunne tage handlingsplanen op til revision sammen med sin arbejdsformidling og få ændret retningen. Det er en aftale, man indgår, og man er forpligtet af den, men det ville da være hul i hovedet at fortsætte, hvis man undervejs kunne se, at det ikke havde nogen nytteværdi hverken for den enkelte eller for det erhvervsliv, som skal tage imod den ledige. Det er sådan, det skal forstås – som en løbende revision.

Jeg synes også, man må trække lidt på smilebåndet, når hr. Helge Sander nu har denne omsorg for de reelle arbejdspladser. I de seneste 10 år har ledighedskurven kun haft én retning, nemlig opad. Efter to måneders forløb har vi fremlagt reformen af strukturen på arbejdsmarkedet i den arbejdsmarkedspolitiske indsats. I næste måned kommer vi med et udspil, som skal skabe mere beskæftigelse og dynamik. Vi har allerede fået vedtaget forslag om

[Arbejdsministeren]

en vækstpakke og en vækstfond, som skal give bedre muligheder for de små og mellemstore virksomheder.

Vi er i fuld gang, hr. Helge Sander, med at skabe reelle, rigtige job, som har en fremtid for sig.

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg sige, at jeg synes, der blev lagt op til et kedeligt modsætningsforhold i den sidste fase af debatten her. Jeg sagde udtrykkelig, at dette var et forhandlingsudspil, og at det var et forhandlingsudspil både til højre og til venstre side i salen. Jeg kunne også have sagt det i den anden rækkefølge, bevar mig vel, men så sårbar troede jeg ikke fru Lilli Gyldenkilde var. Jeg mener, vi skal prøve at snakke os ikke fra hinanden, men ind til hinanden på begge sider af midtergangen.

Det er muligt, at det ikke er kommet klart nok frem i debatten, i vores pjecer og i den presseomtale, der har været af reformen, men der er ikke tale om, at man på nogen måde kan forkorte dagpengeperioden på de 7 år. Den er opdelt i to perioder, én på 4 år og én på 3 år. Man kan kun forkorte dagpengeperioden, hvis man kan anvise den pågældende et job, og så er det jo ikke nogen ulykke. Det er forkert at sige, at man, hvis man får en handlingsplan på minimum et år, kan få forkortet dagpengeperioden til 3 år og til 2 år i den sidste ende. Det holder ikke en meter, fru Lilli Gyldenkilde.

Der er tale om en periode på 4 år og en periode på 3 år. Man kan gøre én ting, og det er at vælge en orlovsperiode, som tæller som død periode, og dermed kan man forlænge de 4 år til 5 år og de 3 år til 4 år. Så har man den 9-årige periode, som hr. Helge Sander ikke kan lide. Men der er ikke tale om nogen form for forkortelse af handlingsplanen i det system, vi har lagt op til.

Med hensyn til spørgsmålet om nye beskæftigelsesområder forsøgte jeg at illustrere, hvilke nye beskæftigelsesområder det skal være. De nye beskæftigelsesområder kommer ikke til at betyde, at to mennesker med den samme faglige baggrund laver det samme arbejde og får forskellig løn for det. Så er det ikke nye beskæftigelsesområder. I den litografvirksomhed, der blev nævnt, er det ikke et nyt beskæftigelsesområde.

Det er nye beskæftigelsesområder inden for den private og den offentlige service, som vi

skal forsøge at få hegnet ind – og få lagt nogle rammer for, hvordan vilkårene for det arbejdsmarked skal være. Vi vil ikke have de situationer, hvor folk står ved siden af hinanden og får forskellig løn for det samme arbejde. Det bliver afskaffet. ATB-ordningen med den automatpilot, vi har i det nuværende system, bliver afskaffet, og det synes vi er godt. I virkeligheden kommer kommunerne til at mangle jobtilbudspersoner, for de får ikke flere leveret, og derfor skal vi også gøre noget for, at de kan etablere og normere nogle ordentlige, faste stillinger, så der ikke bliver en skævvridning imellem personalegrupperne.

Jeg vil også sige til SF med hensyn til satserne, at vi meget gerne vil bidrage til, at problemet om niveauet for satserne bliver så klart belyst som overhovedet muligt. Vi har, som jeg sagde før, instrumenter sideløbende med orlovssatsen, som kan betyde, at ganske mange tilgodeses på en almindelig dagpengesats.

Jeg må sige, at jeg indtil nu har haft en forventning om, at fru Lilli Gyldenkildes parti også gerne ville forhandle og være medspiller i dette her, men det lød ærlig talt ikke sådan i den sidste runde.

Til allersidst til SF: Der er ikke i forslaget tilkendegivet noget om personer over 50 år, fordi dette spørgsmål er til forhandling. Der er ikke taget stilling til, hvorvidt der skal være en lad mig være i fred-gruppe, som der nu har været talt om. Der er ikke taget stilling til overgangsordninger for folk over 50 år, fordi det er til forhandling. Der er tale om en bemyndigelse til arbejdsministeren, og det er klart, at jeg ikke kan sidde i Laksegade og håndtere en sådan bemyndigelse alene, for det er et ganske væsentligt område, vi her har med at gøre. Spørgsmålet er åbent til forhandling, og det vil jeg også godt tilkendegive her.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Diskussionen skal ikke udarte til et spørgsmål om, hvem der er mest sart, men hvis jeg nu skal sige det venligt og pænt til arbejdsministeren, så har jeg vist ikke forklaret det med litograferne tydeligt nok. Jeg sagde faktisk, at det er godt, at vi får afskaffet den model, så det skal vi i hvert fald ikke være uenige om.

Så er det spørgsmålet om hovedprincippet i dette her – om det bliver 3 år på dagpenge og 1

[Lilli Gyldenkilde]

år i beskæftigelse – vi skal have afklaret. Det Fri Aktuelt har lavet en fin oversigt, som jeg går ud fra passer – den passer i hvert fald med det, jeg har fået ud af at læse forslagene – og det er den, jeg går ud fra.

Der bliver en delperiode 1 på 4 år. Hovedprincippet er her, at man har pligt til aktivering inden for sit fag ifølge en individuel handlingsplan, og det kan være både uddannelse og arbejde. Hvis man laver en aktiveringsplan på 1 år, indgår det år i fireårsperioden. Det er min påstand, andet har jeg ikke sagt. Det vil sige, at man kan være enten i uddannelse eller i arbejde – man kan være i et ganske almindeligt arbejde i et år i fireårsperioden. Det vil i realiteten betyde – og det må kunne siges, uden at nogen bliver sarte eller fornærmede – at man kan få enten et år bagefter eller et år før, og sammenlagt får man 3 år på dagpenge og 1 år på aktivering. Det er vel det, der er hele meningen med dette her.

Jeg mener bare, det er et spørgsmål om, at vi måske lidt bevidst her sidst på eftermiddagen misforstår hinanden. Det var ikke nogen anke mod dette forslag. Det var en forklaring, jeg prøvede at give hr. Helge Sander, fordi han tilsyneladende ikke havde forstået det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 275:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Niveauet for supplerende dagpenge, omlægning af feriedagpengeordningen, omlægning af dagpengegen, regelforenkling).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).

(Fremsat 21/4 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Ole Vagn Christensen (S):**

Vi har i Danmark et dagpengesystem, der sikrer folk en indtægt under arbejdsløshed, og det er et godt princip, dette system bygger på. Vi har samtidig et dagpengesystem med et antal af regler, som kan være meget svære at overskue ikke mindst for den almindelige lønmodtager.

Derfor er intentionerne i dette forslag fuldstændig rigtige. Der er behov for enklere regler og større overskuelighed, a-kasserne bør lettes for megen administration, og a-kassemedlemmerne skal have større mulighed for at gennemskue deres rettigheder og deres pligter.

Problemet er imidlertid også, at når reglerne er så komplicerede, vil ethvert forsøg på forenklinger uundgåeligt medføre problemer på den ene eller den anden måde. Det har vi set de fleste af de gange, hvor vi har behandlet forslag til lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, og det er som bekendt en hel del.

I dette forslag indgår der forskellige ændringer: en omlægning af dagpengegen fra 6 til 5 dage for at følge det øvrige arbejdsmarked, en overgang fra faktiske timer til løntimer, ændringer i reglerne og niveauet for supplerende dagpenge for at skabe øget incitament til at tage korterevarende beskæftigelse og en omlægning af feriedagpengeordningen.

I Socialdemokratiet har vi noteret os, at Landsarbejdsnævnet, dvs. arbejdsmarkedets parter, har en række kommentarer til forslaget. Vi har altid lagt vægt på, hvad arbejdsmarkedets parter mener konsekvenserne vil være af forskellige lovforslag. I dette tilfælde er der nævnt nogle problemer i relation til supplerende dagpenge og ændring af feriedagpengene. Vi har forstået, at de argumenter, arbejdsmarkedets parter kommer med, vil indgå i det videre arbejde med lovforslaget, og vi er særdeles tilfredse med, at arbejdsministeren er meget åben over for ændringer og nye og bedre forslag, som ikke forhindrer selve intentionen om en regelforenkling.